

ARADUL

Ziua de 1 Decembrie este pentru noi farul ce luminează acțiunea noastră.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
ARAD, Str. Eminescu No. 18.
Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:
Pentru particulari: 150 Lei 1 An, 80 Lei 6 Luni, 40 Lei 3 Luni.
Pentru autorități și instituții: 250 Lei 1 An, 130 Lei 6 Luni, 70 Lei 3 Luni.
In străinătate dublu.

1 DECEMBRIE.

Călărașii cu schimbul.

Pe măsura în care anii se scurg, adunarea dela Alba-Iulia, ne copleșește tot mai mult prin măreția ei. În vremurile bune, când fără a ne da seama de greul zilelor de mâine, instruneam nepăsători ghitara greerului, această aniversare era nimic mai mult decât un prilej de sărbătoare cu osanale, fără a fi simțit nevoia să ne scoborâm în adâncul rosturilor ei, și să sorbim deacolo beutură întăritoare de suflet. Astăzi însă când au apus de mult frumoasele zile din Aranjuez, când, cu hambarele goale, stăm nepuțincioși în fața prăpastiei ce se cascadează din zi în zi mai amenințătoare în fața noastră, ne luăm refugiul sub calda ei oblăduire, precum străbunii noștri, în vremurile de bejenie, se refugiau în lăcașurile sfinte, și, lăsându-ne pătrunși de puterea de viață ce emană din măreția ei, căutam un punct de rezim, o orientare în întunerecul ce ne impresoară.

Intr'adevăr, timpurile în care ne este dat să prăznuim de data aceasta, pe 1 Decembrie, sunt cât se poate de grele. Nici o geană de lumină nicăiri dealungul orizontului învăluit în zăbranicul desasferant al necunoscutului. Am început să plătim și noi, din greu, în rând cu celelalte popoare ale biceșnicei noastre planete, polița marilor schimbări provocate de războiul mondial. Iată de ce în acest desolat pustiu, ziua de 1 Decembrie, ne apare asemuitoare stelei care a călăuzit pe magi spre ieslea D-lui. Ii urmărim fascinați lumina binefăcătoare, ne agățăm de ea ca naufragiații de catargul sfâșiat al corăbiei, implorându-i harul întăritor de credință și nădejdi. Și parcă un glas din altă lume, ne răspunde: De ce vă îndoiiți puțin credincioșilor? Au nu sunt toate ce îndurați astăzi nimic în raport cu suferințele voastre milenare. Nu vă dați seama că marea rescumpărare ce vi s'a hărăzit acum 12 ani, vă va cere încă multe jertfe, pentru a putea justifica pe deplin, în fața lumii și a lui D-zeu, că sunteți vrednici de ea. La o parte, pentru moment, ura și patima, care v'a orbit în așa măsură încât nu mai sunteți în stare de-a vedea dincolo de eclipsa trecătoare a existenței voastre vremelnice. Căci ce însemnați voi în marele destin al neamului, care-și urmează drumul înainte neșinând seamă de momentana voastră desnădejde.

Intr'adevăr, un examen onest al împrejurărilor e suficient pentru a ne face să înțelegem, că situația

nici pe departe nu e atât de desperată precum o zugrăvesc unii sau alții. Marea restaurare, dela 8 Iunie e o elocventă dovadă că providența divină care ne-a călăuzit acum 12 ani spre limanul mântuirii, veghia și acum la căpătâiul neamului. Se face, ce e drept, erori în conducerea treburilor obștești, pe cari noi cei mărunți avem să le ispășim în primul rând. Dar oare nu este și această orbecare în căutarea soluțiilor de îndreptare, un semn al vitalității noastre de neam tânăr, vecinic agitat de „neastâmparul creator al energiilor nedospite încă”. Deci la o parte mărăelile înăcrite. Greutățile prin care trece țara ar fi incomparabil mai ușoare dacă în locul lamentărilor băbești, ar pune fiecare umărul pentru a urni din loc împotmolitul angrenaj al vieții noastre publice.

Ziua de 1 Decembrie trebuie să ne reamintească iarăși și iarăși că dincolo de frământările vieții vremelnice, cu descărcări de pațimi și încrucișeri de spade, avem de îndeplinit toți, fără deosebire de credințe politice, o sfântă datorie, aceea de-a veghea ca o piatră să nu se clatine din mărețul edificiu durat la marea adunare dela Alba-Iulia.

Răstoind „Românul” din vremea Unirii.

La 2 Noembrie 1918 Consiliul național român se stabilește la Arad, venind dela Oradea. Comitetul mai restrâns de acțiune era compus din dlul V. Goldiș, I. Maniu, Valda, A. Vlad, C. Pop și I. Suclu, președinte fiind ales Dl V. Goldiș.

1) Vezi I. Clopoțel Rev. dela 1918 și Unirea Ardealului cu România Cluj, 1926.

In atențiunea intelectualilor dela sate, pentru lămurirea sătenilor.

Informați, că în regimentele de călărași cu schimbul sunt prea puțini locuitori din aceste ținuturi, ne-am dat seama, că aceasta orânduire ostășească nu este îndeajuns cunoscută în județul Arad și așa am căutat să culegem informațiuni foarte prețioase pentru sătenii noștri.

Călărașii cu schimbul o instituție militară specific românească.

Călărașii cu schimbul au luat ființă dintr'o necesitate specifică solului și ocupației locuitorilor din România. Ocupația principală a țării fiind agricultura, care nu se putea dispensa de brațele de muncă în anumite perioade ale anului, s'a căutat o soluție care să vină în ajutorul agriculturii fără de a lipsi pe agricultorii de educația ostășească, deci o soluție care să împace atât cerințele agriculturii, cât și nevoia ca fiecare cetățean să-și facă serviciul militar. Aceasta soluție a creiat regimentele de călărași cu schimbul.

Avantajele serviciului militar în trupele de călărași cu schimbul.

Întâiul și cel mai mare avantaj este, că cel încorporat în regimentele de călărași cu schimbul, nu face un serviciu neîntrerupt de doi ani, ci în total mai șapte luni și chiar acest timp, restrâns, se împarte pe trei ani, în așa fel, ca cei încorporați în regimentele de călărași să fie aduși în câmp numai pe vremea când nu se face lucru la câmp, iar în restul anului își vad de treburile gospodăriei la vetrele lor.

În schimb, ei au oarecari obligații speciale. Aceste obligații nu sunt însă așa de grele, așa ca pot fi împlinite chiar și de țărani cu mai puțină dare de mână.

Călărașul cu schimbul trebuie să-și aducă el singur calul de serviciu. Acest cal trebuie să îndeplinească anumite condițiuni pentru a fi apt pentru serviciul militar. Calul este și rămâne proprietatea călărașului, aducându-l la cazarmă numai în perioadele de concentrare, iar în restul anului putându-l întrebuința pentru nevoile lui agricole, acasă la vatră. Timp de patru ani, socotiți din ziua când se încorporează întâlaoară, călărașul este obligat să aibă cal. Deci în acest timp nu îl poate vinde, dar îl poate schimba, bineînțeles având un cal care să satisfacă aceleași condițiuni. După patru ani face ce vrea cu calul.

Mai este obligat călărașul să-și procure singur efectele de îmbrăcăminte militară.

Mai anii trecuți mi-a fost dat să asist într'un sat din județ la bătăia dintre doi croitori, cari se supralictau să-și câștige clienți printre cei cari urmau să fie încorporați la călărași cu schimbul. Era un abuz al unor croitori lacomi.

Se putea face atunci când călărașii erau lăsați în voia lor, să-și procure efectele acolo unde puteau și cum puteau, dar nu se mai poate face acum.

În trecut se putea întâmpla, că — unul sau altul dintre croitori — își făcea reclama, spunând, că el este protejatul armatei, ba amenințând chiar

(Urmare în pag. 3-a).

Ion Clopoțel, astăzi președintele Sindicatului ziarștilor români din Ardeal.

După cum central politic al întregel mișcări de eliberare din Transilvania era în Noembrie 1918 la Arad, tot așa și central gazetească a fost tot aici, căci Românul ducea din Arad instrucțiunile și comunicatele „oficioase” în întreg Ardealul.

Primul număr din Românul apare Vineri 26 Oct. (8 Noem.) 1918 El aduce acest articol de fond-neseamat, scris de dl. Dr. T. Botiș, care poartă simbolul titlul de *Inviere*. E un articol foarte mișcător. Poartă în el pecetia acelei vremi de emoție și smerenie în fața marilor înfăptuiri ce pluteau în aer. Cântă în el toată bucuria unui neam de necăjiți Români cari n'au sperat să vadă sosită odată această minunată zi a libertății naționale. Citez: „După veacuri de iobăgie, apăsare și umilire, ajuns'a și neamul românesc din leagănul obârșiei sale, a dispune liber de soarta și viitorul său. Imperativul evoluției istorice zdrobit-a lanțurile ce țineau încătușate timpurile și sufletele noastre și manifestarea atributelor noastre etnice ca neam liber în concertul popoarelor libere... Sunat-a însă, după aproape cinci ani de suferințe ceasul libertății universale. Sosit-a și la noi solta mântuirii,

care ne-a trezit la o viață nouă și ne îndeamnă imperativ la împlinirea datoriunțelor supreme față de neamul nostru...

Duhul vremurilor istorice să ne inspire la fapte și virtuți pentru gloria, binele și fericirea veșnică a neamului nostru...

Astfel saluta Românul marile vremi ce se anunțau la orizont.

No. 2 al Românilor aduce un „Comunicat oficios” prin care se vorbește că membrii Comitetului naț. rom. al Consiliului naț. rom. și ai partidului socialist rom. s'au întrunit la 9 Noembrie sub președinția Dlul deputat Dr. St. Cicio Pop pentru „discutarea unor chestiuni de cea mai mare însemnătate pentru neamul românesc”.

În No. 3 se arată că la 11 Noem. s'a constituit „Consiliul gardel naționale din Arad sub prezidiul dlui maior (atunci) Vlad, numit de C. N. R.

No. 4 al Românului aduce telegrama din partea marinarilor români din Pola la Adriatica care se alătură Consiliului naț. rom., formând o fillală. Pe un vas de război se implântă sus, la catarg, drapelul tricolor român.

Se încep tratativele cu Oskar Jász. În același timp în No. 6 se anunță din România că trupele românești au trecut frontiera la Bicaz, Oltuz și că au

Religioase — Culturale.

Apostolul de Duminecă,

din scrisoarea către Coloseni, C. 3 v. 12—16.

Fraților, îmbrăcați-vă, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și iubiți, întru milostivirile îndurărilor, în bunătate, în smerenie, în blândețe, cu îndelungă răbdare, îngăduindu-vă unul pe altul și iertând unul altuia, dacă are cineva împotriva cuiva plângere; dupăcum și Hristos a iertat vouă, așijderea iertați și voi. Iar peste toate acestea îmbrăcați-vă întru dragoste, care este legătura desăvârșirii. Și pacea lui Hristos, întru care ați și fost chemați, ca să fiți un singur trup, să stăpânească în inimile voastre; și vă faceți mulțumitori. Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi din belșug, întru toată înțelepciunea, învățându-vă și înțeleptându-vă pe voi înșivă cu psalmi, cu laude și cu cântări duhovnicești, cântând în inimile voastre Domnului cu mulțumire.

Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi din belșug.

Cuvântul lui Hristos se cuprinde în evanghelii. Un mare învățat al neamului nostru, care e și un creștin luminat, S. Mehedinți, scrie, pe coperta cărții sale, „Explicarea evangheliilor”: *Un om ca și un popor atâta prețuește cât a înțeles din Evanghelie.*

Ori cari ar fi darurile cu cari ne-a înzestrat Dumnezeu, și oricât de multe și alese ar fi mijloacele de afirmare, de cari dispunem în viață, ele nu prezintă o valoare permanentă decât în măsura, în care se repoartă armonios la Hristos și se acordă deplin cu principiile veșnice ale Evangheliei Sale.

Valoarea omului.

Fără Hristos, noi nu reprezentăm nimic de valoare, nici pentru lumea aceasta trecătoare, și mai puțin pentru veșnicie! La o mare procesiune vorbesc preoți și distinse personalități. Ajunge rândul și la un profesor de matematici. El spune: N'am fericirea să fi fost îmbrăcat cu darul de a sluji lui Dumnezeu, nu mă pot mândri nici cu măiestria oratoriei, și n'am vre-un rost deosebit în viața de obște; dar, ca un smerit dascăl, care învață calculul și socoți, n'am înfrelăsat să spun mereu, că noi oamenii singularici, ca și toți laolaltă, nu suntem decât tot atâția zero (0), care în sine nu valorează nimic, până nu se pune înainte acel unu, care dă valoare. Acest unu pentru noi este Isus Hristos. În lumina credinței, care ne leagă de El, ne apare ca unu și totul pentru noi...

Ne prețuim noi valoarea și vrednicia personală în această lumină a Evan-

gheliei: lui Hristos? Ori ne lăsăm ispiți și amogiți de cuvântul oamenilor? Ne interesează ultimile descoperiri, recordurile de viteză, de înălțime, realizările tehnice, progresele științifice, întreg ansamblul lumii externe, în care căutam locul de afirmare și pentru noi. Dar viața noastră lăuntrică, viața sufletească rămâne un înlins gol, pustiu și sfârșit, pe care nu-l stropim cu apa vie a cuvântului lui Hristos.

Așteptăm noi cu înfrigurare, disdemiineață gazeta favorită, să-i sorbim știrile. Seara și uneori printre îndeletnicirile zilnice mai prindem o carte de senzație; dar câți dintre noi citesc zilnic în „Cartea Cărților”? Cuvântul oamenilor, rostit ori scris, ori cât de sonor, surprinzător și ademenitor, e tot numai cuvânt omenesc, căruia vine să-i ia locul altul, tot atât de tr-cător. Numai „cuvântul Domnului rămâne în veac”. Numai cuvântul lui Hristos e nesecat izvor de înviore, de inspirație superioară și de preț.

Biblia în casa intelectualului.

Dar locuiește cuvântul lui Hristos între noi? O statistică asupra caselor de intelectuali, înzestrate cu această comoră de înțelepciune pentru viață, ar fi zdrobitoare. Sunt mulți cei ce-și bat pieptul mândrindu-se cu creștinismul lor și paradează cu dragostea lor de biserică și de cele științe, dar în casa lor nu vei găsi, la locul de cinste, Evanghelia; printre celelalte cărți nu vei găsi „Cartea cărților”, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu. Cuvântul lui Hristos e cuvântul lui Dumnezeu, și el

nu se restrânge numai la cele 4 sf. evanghelii, cum lămurește sf. Pavel Tesalonicienilor: „...luând voi cuvântul ascultării de Dumnezeu dela noi, nu ați luat cuvânt omenesc, ci, precum este adevărat, cuvântul lui Dumnezeu, care și lucrează întru voi ceice credeți (I, c. 2, v. 13) sfințele evanghelii, cu faptele și scrisorile apostolești, adică *Noul Testament*, e la îndemâna tuturor, în ediția Sfântului Sinod și introducerea luminoasă și literară a părintelui Gala Galaction.

Dar nu numai Noul Testament, ci și Vechiul Așezământ e cuvântul lui Dumnezeu, căci „Dumnezeu a vestit cele de mai înainte prin gura tuturor prorocilor”. (Fapte 3, 18;) Sub inspirația Duhului Sfânt s'a scris întreaga Scriptură sfântă, și aceasta îi dă caracterul unilar, haide de sfințenie și valoarea veșnic actuală, ori cari ar fi schimbările veacurilor, prin cari a trecut și va mai trece omenirea. „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptire care duce la dreptate” (I. Timotei 3, 16;).

Istoria stă mărturie grăitoare, că veacurile în cari duhul Bibliei a dominat, au fost veacuri de strălucire, după cum vremurile, lipsite de inspirația religioasă, au fost vremuri de lăncezeală și de cădere.

Întreaga civilizație umană a luat o altă turnură de cum a început să se inspire din cuvântul lui Hristos. Și dacă azi lumea se sbate într'o criză cumplită, pricina e că a lăpădat izvorul de inspirație al Evangheliei, care e duhul dragostei, al dreptății și al adevărului..

Ori cât de multe și iscusite mijloace și metode s'ar preconiza pentru îndreptarea și înlăturarea crizei, ce ne sufocă, strigarea vremii și în Țara noastră este: o revenire la izvoarele de înțeleptire ale Bibliei, așezând, ca o poruncă supremă, cuvântul lui Hristos la cârma vieții noastre publice și particulare. Altfel păgânismul modern, care nu vede și nu recunoaște decât pe om, poate să împingă Țara și popor în prăpastia pierzării, — ce rânjește din țara vecină.

Bibliotecile Publice.

Cea mai modestă activitate intelectuală nu se poate astăzi închipui fără o bibliotecă publică, presupunând o cât de considerabilă ieftinire a cărții. Cercetătorul cel mai puțin pretențios nu va fi în stare să-și procure toate cărțile de care are trebuință, așa că forțamente va fi avizat să consulte o bibliotecă ce servește anume acest scop.

Bibliotecile sunt atât de vechi ca și scrisul însuși. Cele dintâi biblioteci de manuscrise erau de regulă pe lângă biserici. Se află urme despre existența bibliotecilor la vechii Egipteni, Babiloneni și a vechii Ninive.

În Grecia cea dintâi bibliotecă publică a fondat-o Pisistratos în Atena la 600 înainte de Cristos.

Renumite sunt bibliotecile lui Attalus din Pergamum, dar mai ales cea din Alexandria fondată de Ptolomeu Filadelful în secolul al 3-lea înainte de Cristos, care a fost nimicită definitiv la 868 de către Turci. Numărul volumelor din această bibliotecă este evaluat la șapte sute de mii.

La Romani Aemilius Paulus, Sulla și Lucullus au fost mari bibliotici, iar

prima bibliotecă publică o proiectează Iulius Cezar pe care o termină August cu ajutorul lui Asinius Pollio.

Odată cu creștinismul apar și bibliotecile din mănăstirile călugărești ale ordurilor dominicani, franciscani și augustiniani.

În evul mediu cartea a devenit un obiect de lux prin scumpirea excesivă a lor, așa că se păstrau în lazi de fier, sau erau legate cu lanțuri groase de ratturile pe cari erau așezate sau chiar de zidul bibliotecii. Carțile acestea nu se imprumutau, iar cei ce le consultau se făceau atenți prin inscripții amenințătoare ca să cruțe cartea; și pe cei ce ar fi îndrăznit să le sustragă sau ciuntească, îi amenințau cu afurisenie grea. Odată cu inventarea tiparului, bibliotecile ieau un mare avânt. Data această memorabilă este legată de anul 1440, când apare prima carte tipărită. Dela această minunată invenție a lui Gutenberg a gravării literelor în lemn și metal, bibliografia intră într'o fază nouă. Adevăratele biblioteci publice, în accepțiunea de astăzi, apar dela această dată. Prima bibliotecă publică după invenția tiparului este aceea a cardinalului Borromeus, fondată la Milano în 1608 și Ambroziana din 1644.

Astăzi aproape fiecare oraș mai mare își are bibliotecă publică. În Anglia există chiar o lege, că un oraș cu peste 5 mii locuitori, este îndreptățit a arunca dare pe cetățeni, pentru fondarea și sporirea de biblioteci orășenești.

Recordul în ce privește bibliotecile publice îl deține astăzi America. Ca orice creație americană și bibliotecile din America sunt colosale. După o statistică din 1913, publicată de «Biroul Educației» din Washington, Statele-Unite aveau 2850 biblioteci publice. Nu intră în această cifră decât bibliotecile ce aveau peste 5 mii volume. Numărul total al cărților din aceste biblioteci era de 75,112,935. Orașul Boston cu 600,000 locuitori are peste 16 biblioteci dintre cari «The Boston Public Library» are peste un milion de volume, iar clădirea bibliotecii este una din cele mai frumoase clădiri ale întregii Americi și se întinde pe o suprafață de 6000 metri pătrați. Orașul New-York are 78 de biblioteci centrale, fiecare provăzută cu săli de citire separat pentru adulți și copii.

Toate aceste monumentale biblioteci, nu sunt opera statului sau comunei, nu se bazează pe sprijinul exclusiv al statului. Biblioteca centrală bunăoară a cărei clădire a costat 50 milioane lei au fost date de către stat, iar cheltuielile pentru întreținerea lor, precum și cumpărarea cărților sunt menținute dintr'un fond dăruit de bogătașii Astor, Lenox și Tidem; iar 50 de biblioteci din 78 câte sunt în New-York au fost clădite din dania de 26 milioane lei, dați de bogătașul Carnegie în acest scop.

Donajiile particularilor n'au lipsit nici la noi, cetitorul își va aduce aminte de cele 800 milioane donate de Elias Academiei Române la baza căreia stă donația de două mii galbeni a lui Evanghelie Zappa.

Inițiativa particulară are datoria să ajute instituțiile de cultură, unde statul este sgârcit sau nu poate să dea. Dar despre bibliotecile publice dela noi în numărul viitor.

I. Lange

ajuns la Borsec, în vreme ce gen. Mackensen își mută cartierul general la Sibit.

La 20 Noembrie în No. 10 al Românului apare vestitul manifest „Către popoarele lumii”, și în l. franceză.

În numele „Marelui stat al națiunii române din Uogaria și Transilvania semnează, ca președinte, dl Dr. Cicio Pop.

În No. 11 din 21 Noembrie apare convocarea pentru adunarea dela Alba-Iulia. Ea spune: „Istoria ne chiamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizației omenestă a scos și neamul nostru românesc din întinericul robiei la lumina conștiinței de sine...”

În numele dreptății eterne și a principiului liberet dispozițiunii a națiunilor... națiunea română din Ungaria și Transilvania vrea să-și hotărască însăși soarta sa de-acum înainte”.

În preajma adunării dela Alba-Iulia la 29 Noem. apare în No. 17 al Românului un splendid articol de fond, intitulat: „Golgota”. Va trebui cândva reproduș într'o culegere de acte și memoriile pe care oficialitatea Aradului va avea datoria să o publice ca un omagiu adus aceluia cari au ridicat acest oraș și l-au înscris numele în istoria marilor frământări ce au precedat ziua de 1 Dec.

Vol cta numai sfârșitul, din lipsa de spațiu:

„Nesfârșite au fost suferințele noastre, Părintele al tuturor! Lung a fost drumul golgotei, căci l-am bătătorit de veacuri! Părinte al nostru! Dacă n'a putut trece dela noi acest pahar al suferințelor, ca să nu-l bem, facă-se voia Ta: Fă-ne părtași învierii de veci!” Această „inviere de veci”, se anunță în Românul (No. 20) la 3 Dec. 1918, aducând știrea despre „Proclamarea Unității Naționale”: Marea Adunare națională dela Alba-Iulia prin glasul celor o sută de mil de Români decretează alipirea la România pentru veche a Ardealului, Banatului și teritoriului românesc din țara ungurească”.

Și mai departe: „100.000 de oameni s'au adunat în cetatea lui Mihai Viteazul și a martirilor Horia, Cloșca și Crișan, pentru ca să spună lumii întregi că vreau România Mare, țara tuturor aceluia cari vorbesc limba românească, poartă port românesc, vreau școala românească, vreau dreptate românească, libertate românească”.

Astăzi, la a 12 aniversare a Unirii Ardealului, am reamintit evenimentele, oamenii și mai ales sufletul și patriotismul aceluia care aici în Arad au pregătit legendara zi de 1 Dec. așa cum apare din paginile „Românului” din 1918. Ed. G.

Călărașii cu schimbul.

(Continuare din pag. 1-a).

pe săteni, că dacă nu lucrează la ei, n'are să le fie bine.

S'a încercat, pentru ajutorarea sătenilor, mijlocul licitațiilor publice, dar și în felul acesta au fost înșelați unii săteni, dându-li-se haine de proastă calitate.

Deastădată lucrurile s'au schimbat. Comandamentele militare au luat măsuri, ca să nu se mai poată profita de credulitatea sătenilor. Astfel postavul și întreg materialul se procură de către Ministerul Armatei, cu grija și controlul cel mai sever ca să fie materiale de calitate trainică, pentru cel mai avantajos preț. Materialul se trimite la regimentele de călărași, apoi se ține o licitație publică la Divizia de cavalerie pentru alegerea croitorului cel mai ieftin și mai de încredere, care va fi plătit numai pentru confecționarea efectelor. Odată hotărât și croitorul, regimentele aduc la cunoștința fiecărui viitor călăraș cu schimbul, prin jandarmeria satelor, adresa croitorului și suma hotărâtă pentru întreg echipamentul. Această sumă nu este îngăduit să fie mai mare de 7000 (șaptemii) lei, socotit aci tot materialul și confecția. Trebuie să se știe, că în trecut plăteau călărașii sume mult mai mari pentru material prost.

Suma hotărâtă să depune de călăraș la casieria Regimentului unde urmează să fie încorporat sau la Administrația financiară, pe numele regimentului respectiv și cu însemnarea scopului. De pildă: „Călărașul Stan Ion depune la

Administrația financiară suma de lei 7000 la adresa Regimentului 13 Călărași, pentru echipament.”

Dar chiar și aici este un avantaj: călărașul nu este obligat să depună toată suma deodată, ci o poate vărsa în rate și la Administrație, ori la regiment.

După ce a depus suma, regimentul îl trimite la croitorul hotărât, unde i se ia măsura și i-se confecționează echipamentul, fără să mai plătească nimic și nici un ban și nici un fel de bacșiș croitorului sau altcuiva, deoarece croitorul este obligat să lucreze bine și pe tăia omului, altfel neprimindu-i-se lucrul.

Un alt avantaj al călărașilor cu schimbul este, că sunt scutiți, atât ei cât și familiile lor, de orice prestații comunale.

Interese de ordin moral și chiar național dictează Preacucernicilor preoți, domnilor învățători, notari și tuturor intelectualilor dela sate, să lumineze poporul asupra acestei orânduiri militare românești, atrăgându-le mai ales atențiunea ca să nu se lase înșelați de nimeni, să nu dea bacșișuri nimănui, ci atunci când au lipsă de lamuriri, de sfaturi, să se duca să le ceară ei înșiși de la dreptul dela comandantii regimentelor, cari îi ascultă și îi sfătuiesc cu toată bunăvoința.

Cei cari nu fac așa, cad pe mâna samsarilor și speculanților, fiind singuri vinovați, căci este știut, că prostia se plătește cu bani scumpi

Gron.

Portrete la minut.

Musiu Burtăverde, un butoiu răzimat pe două bețe subțiri și crăcănate, a făcut ce a putut, strângând legiuit și nelegiuit o avere bunicică. Ar fi adevărat un soi de îmbogățit pe inopinate. Și ca alții la fel, are acuma veleități de aristocrat, deci — nu-i de mirare — ține să cunoască și alții, că el nu-i cine știe ce părțit de funcționar cu pofta strânsă în baerile plății lunare.

A invitat la masă mai mulți cunoscuți. Intre ei și conu Alecu, om de cinste, dar și spunător pe față de gândul răsărit sprințar și vioiu în creier.

Conu Alecu nu-i prea încântat de cinstea invitării, iar musiu Burtăverde — cine-l mai știe ce gânduri urmărește — insistă. Conu Alecu îl știe pe dumnealui de pe vremea când își rodea unghiile de șgarci ce era și tachinat mereu cu prea multe insistențe, i-o tăie scurt:

— Ia ascultă musiu, ce nu-ți vezi de treabă? Par'că a ieșit vreodată din casa dumneatale popă ștergându-se încântat pe barbă sau căine dând vesel de coadă?

Fotograf

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

Amintiri

1 Decembrie 1918.

Au trecut 12 ani de atunci și totuși, amintirile care se leagă de acest mare praznic al neamului îmi sunt atât de proaspete, încât am impresia că toate s'au petrecut abia ieri. Când ne-a venit solia din Arad, să ne pregătim pentru adunarea dela Alba-Iulia, căci istoria ne cheamă la fapte, hotărârea „calicilor”, așa era polecrită ortăcia noastră, fusese de mult luată: Nici unul să nu lipsească dela datorie. A rămas să ne învățăm fiește care cum va ști mai bine, pentru a ne duce la Alba-Iulia nu ca simpli spectatori, ci ca reprezentanți îndreptățiți ai neamului. Or, pentru aceasta îți trebuiau patalamale cu peceți, cari nu ne prea imbulzeau pe noi mărunții zilelor, lipsiți de aportul unui trecut politic. Astfel am fost prea fericiți, când Reuniunea de muzică din Sibiu, al cărei secretar eram, îmi dăduse procura să o reprezint la marea sărbătoare. Pre-

gătirea de drum a fost plină de peripecii. Timpul se anunța puțin favorabil. Și cum gripa bănuia cu furie, trebuiau luate toate măsurile de precauțiune, pentru a nu ne curăți de pe această lume tocmai acum când viitorul ni se anunța atât de frumos. Pe acele vremuri seminarul teologic din Sibiu se transformase într'un mare magazin, în care găseai de toate. La cursuri cine se mai gândea pe atunci? Marele consiliu al gardelor naționale a înțeles să strângă acolo tot ce mai rămăsese în depozitele militare după plecarea soldaților la vatră. Aci ne-am găsit și noi echipamentul necesar călătoriei: Cămeși de barhent, tricouri proaste, și mai ales niște bocanci uriași, în care piciorul întâșurat în zece obiele se pierdea ca în neant. În tren veselie, glume, muzică. Era întâia dată când călătoream grațuit. Curioasă senzație. România fericită, unde curge lapte și miere, se anunța. La fiecare stație trenul ne era luat în asalt de-o mare de țărani, purtați de același gând. Și se găsea loc

Un alt reprezentant al Buteniului.

Acesta — Boc George — nu se mulțumește să înfățișeze școli experimentale de agricultură, ca individ l de care am vorbit în numărul 1 al acestei gazete.

Boc George — mult mai năv și încrezător în aureola sa de martir al bap-tismului, a înalțat M. S. Regelui un memoriu — operă de debitoare creație și autolaudă obrasnică — în care-și expune situația, începând dela origine și până la un anumit punct din viața lui. Dar să vedem: „Datorită d-lor învățători din școala elementară, cari având în mine cel mai bun element”... a fost dat ca elev particular la liceul „Moise Nicoară” din Arad, în anul 1922/23. La început mergea destul de bine... (clasa II corigent la germană și matematică) și ar fi mers până la sfârșit dacă eu nu eram de religie baptistă. În clasa III e lăsat repetent; se înscrie a doua oară pe clasa III ca elev regulat, în anul școlar 1925/26, dar la finea anului rămâne corigent, iar la examenul de corigență se prezintă așa de slab încât e declarat repetent a doua oară. Această situație simplă și clară, în memoriul lui Boc către M. S. Regele Carol II se prezintă sub prigoniri contra baptiștilor, prigoniri venite fie de sus dela minister, fie dela profesorul de religie al liceului, care convertise câțiva elevi baptiști, rămânând el singur neconvertit: Acum singur jund, tot focul, d-l preot și-l vărsu asupra mea forțându-mă să parăsesc școala ca apoi să mă rechemă iar. Deși stăpân pe materii și cu toate că de mulți eram stimat pentru sâr-guința mea, (auzi numai!) ultimul trimestru mă lăsă corigent. Dau corigența și apoi mă prezint direcțiunei pentru a-mi ridica actele. Zilnic sunt amănat de azi pe mâine, până în sfârșit sunt dat afară de dl Director spunând că nu are timp de pierdut cu mine. Dar nu se mulțumește cu atât, ci spunând că bălat sărac fiind, cheltuiește banii așteptând actele la ușa direcțiunei pentru ca să fie dat afară... Și dece?.. Singur se-ncreabă și singur își răspunde: — numai ca ei, în o țară unde Constituția prevede „Absoluta Libertate a conștiinței”, să făptuiască lucruri strigătoare la cer de nedrept lucruri ce se bat cap în cap cu legile țării și lucruri ce nu desvoltă în elevi decât, nesupunere și desordine morală.

După acestea, deci după ce a fost declarat repetent, cere certificatul de cl. III, dar nu l ridică dela direcțiunea liceului și se duce la locu, unde prin fraudă se înscrie la gimnaziul „Sava Brancovici”. Lucrul iese la iveală abia după un an, când direcția gimnaziului cere dela liceul Moise Nicoară din Arad, notele lui de pe cl. I—III. Natural, i se anulează cl. IV. După z-

ceasta încearcă să între funcționar la judecătoria Rurală din Buteni dar nu-i reușește. Boc arată și motivul pentru care n-a reușit... un d. preot al comunei noastre cu P. S. S. dr. Gr. Comsa episcop al Aradului, au intervenit contra mea pe lângă dl Prim-președinte al Tribunalului, pentru a nu prim eu nici un serviciu, fiindcă sunt baptist.

Dar nu se mulțumește numai cu aceste calomni ordinare la adresa P. S. Sale și a regretatului protopop Florian Roxin care nu-l poate răspunde, ci dă și lecțiuni de etică socială. Natural prin prisma bap-tismului, a căruți adepti să fie liberi să comită ori ce ignominie față de alte confesiuni și apoi se întreabă cu naivitate ce să facă el? Aci e punctul nevralgic și interesant. Ar vrea să meargă în streinătate pentru a-și forma o carieră. Pentru acest lucru și pentru a-și primi cert ficatul de școală (care?) înaintează memoriul M. S. Regelui.

Pentru existență cere: fie bursă, fie o recomandatie, care să mă ajute la ocuparea unui serviciu ca meseriaș în Franța și care o prefer mai mult.

Nici nu-i pretențios! Dar cu curaj! Pentru ca să ceri M. S. Regelui un bitet de recomandatie — și încă pentru cine? — ca unul simplu politician de provincie, îți trebuie într'adevăr mare curaj sau... o mare doză de prostie.

Toate aceste nu le cere pentru că le-ar merita, ci pentru că vrea să devină un far de lumină (!?) Spre sfârșitul memoriului totuș se răzgândește și spune că memoriul l-a înaintat o-mai ca să arate că tot ce M. Sa se străduiește să zidească, servii lui... pe cari o întreagă țară îi numește Lumini, s'au abătut dela postul lor de a fi: Ajutor celor slabi, și balsam celor căzuți și răniți.

Și acum după ce-am reprodus, în rezumat memoriul acestui individ, credem că e bine să amintim că acesta, prin balivernele turnate cu scopul direct de a induce în eroare, și speranța nemărturisită că în urma acestei erori, persoanele amintite de el, vor avea de suferit. S'a înșelat. Puterea baptiștilor nu ajunge până aici. Poate merge până acolo să-ți asigure un loc de 6000 lei lunar în Timișoara, dar mai departe nu.

Totuși suntem uimiți și ne întrebăm nedumeriți: de unde au baptiștii acest curaj obrasnic? Să fie fanatismul religios și mirajul martiriului? Nu credem, pentru că fanatismul religios presupune idealism și morală. Ori la el nu întâlnim decât meschine interese materiale, dublate de mișelie.

Ion Potcoava.

Cocs de Silezia, cărbuni de piatră și lemne de foc tăiate livram la domiciliu pe lângă cele mai REDUSE PREȚURI.

ALTMANN EDE, Arad, B-dul Reg. Ferdinand 44

pentru toți, căci trenurile se țineau lanț. Vecinul meu, un țaran sfătos, mă întrebă: „Ce o fi cu ungruri de pe aici, nu vor pleca în știrea țatălui, să ne scăpăm de ei? Păcat că nu se pot comasa și popoarele. Să vie un anjiner și să zică: tu aci și tu dincoaci. Ce treabă cuminte ar face?” Conductorul trenului era de-o afabilitate rară, se plocnea înaintea tuturor. Vecinul îmi frage cu ochiul. „S'a dat la brazdă!” Era ungru.

Am ajuns după masă în Alba-Iulia, în ajunul memorabilei zile. Era o forfoteală de lume cum nu s'a mai pomenit, cu toată lapovița ce nu mai conținea. Chestia adăpostului peste noapte o aranjase în chipul cel mai fericit: un prieten, funcționar la nu știu care serviciu, îmi oferise canapeaua din biuroul său. Până una alta haidem la cateneaua Dacia, să ne desmorțim oasele. Acolo era un adevărat sfat al poporului. „Vrem Banatul întreg, jos cu sârbii.” Erau bănașenii cari abia putură scăpa de sub vigilența stăpânilor sârbi,

pentru a veni la Alba-Iulia, și acum făceau atmosferă dreptelor lor revendicări. Din când în când oratorul improvizat, care urcat pe masă pleda pentru dreapta cauză a fraților încă subjugăți, era întrerupt brusc. Iscoadele trimise să conducă în dosul ușilor, ce hotărâsc ascultătorii adunați de dimineață în intruniri secrete, spre a redacta moțiunea adunării de mâine, aduceau vești, pe care poporul suveran le asculta cu atențiunea încordată, pentru a le însoți apoi de strigătele: Vrem unirea fără condiții, jos cu autonomiul iar când în ține ne-a sosit ultima veste, că înțelegerea cu socialiștii e completă, că adunarea de mâine va proclama unirea cu România, accentuând dreptul inalienabil al nației române la întreg Banatul, din toate piepturile a isbucnit ace aș strigăt de aprobare. Era glasul neamului, care-și spunea ultimul cuvânt.

Intretimp se înlucăse deabinelea. O seară umedă care contrasta bizar cu starea noastră sufletească. O por-

Scrisori inedite.

Mitropolitul Andrei Șaguna
cătore Ioan cav. de Pușcariu.Moartea lui Eötvös. Aprecierea ministrilor din noul cabinet Lonyay.
Reapariția „Speranței” dela Arad.

Ilustrissime!

Profesia D-tale s'au împlinit și min. E.!) s'au dus la Ierichon ca acolo să decidă treaba brasiovană cu Nichitițu și Adamoviciu.

Vedova lui mi-au trimis și mie înscelțărirea de moarte a bărbatului meu și eu de aci m'am aflat îndemnat a îndrepta cătră ea o epistolă de condolență în care i-am scris: Az mondatik, hogy kedves férje meghalt; én pedig azt állítom, hogy ő meg nem halt, hogy élni megszűnnyön, hanem ő meghalt, hogy dicsőségesebben éljen, éljen örökre; miről a közmegegyezés az egész hazában es annak hataratul minden kétségen, felől bizonyít etc.?)

Mi pare rău de pierderea lui da es komt selten was besseres nach.?) Eu combinez despre următorii lui și zic oricine numai T.?) nu l'căci atunci m'am bătut ursita.

Miniștrii cei noi din Viena sunt oameni ignoti et levis armaturae; cel al cultului și al învățământului Ierichsek, este un om de tot simplu și pauvre; sub Thun?) era conceptist, apoi secretar și acum 2 ani s'a făcut Consiliariu. Keiner hat das Schlesspulver erfunden.?) Sirmana Austria! Me tem că și la noi spre viitoriu numai homines obscuri vor fi Miniștrii.

Ce se aude pe acolo de miniștrii cei noi?

Ce speranțe are fratele Gyuri Ioano-

1) Eötvös, ministru de culte.

2) Se zice că iubitul D-V. sot a murit; eu însă afirm că el n'a murit pentru a înceta de-a trăi; ci a murit ca atât mai glorios să trăiască; să trăiască în eternitate; ceea ce convingerea generală din întreaga țară și dincolo de hotarele ei o dovedește mai presus de orice îndoială, etc.

3) „Căci rar urmează ceva mai bun!” In „Notițe despre întâmplări contemporane”, I. Pușcariu pomenește despre această frază; Pușcariu scrie la p. 135: Eu scriindu-i lui Șaguna că ministrul Eötvös s'a dus la raiu, ca acolo să deslege cauza grecească cu Nichitițu și Adamoviciu, imi răspunse: „Mein Schatz, — selten kommt was besseres nach”.

4) probabil Tanarky, secretar de stat la Culte sub min. Eötvös.

5) ministru de Instrucție, foarte însemnat, dela 1848—60.

6) Nici unul n'a descoperit iarba de pușca, adică oameni simpli

viciu? cum se poarte T. față cu ei?

Eu din depărtare atâta zic lui Gyuri ca adeseori să cerceteze pe un Deak, cont. Andrásy, Gorove și Wenkheim Bela; eu numai plătesc o ceapă degerată; și me ocup cu edarea unei adunări de canoane cu comentare scurte, și până acum am 5 côle tipărite, când vei veni la Sinod, atunci mai mult vom vorbi. Gazeta bisericească, proiectată act de corpul profesoral teologic, au căzut în puștu, și au resărit la Arad sub Speranța?); lipsesce colegialitatea!

Aș! avea lipsă de fotografiile lui Andrassy, Bela Wenkheim, Eötvös, Gorove, Lonyay, Kerkapoly, Alavi, Rajner, Horvath și celor doi viitori miniștrii în forma mică de bilete pentru Albumul meu. Apoi și fotografia d-lui Alduleanu,?) Sima Popoviciu,?) a D-tale, a răposatului Gojdu și toate acestea să mi le aduci la Sinodul arhidieceșan.

Sirmanul Brote?) astăzi s'au înmormântat, ear Hannia?) tot n'au eșit din pericol, zlace de 6 septemeri; doflorii acui dau speranța bună, acui o retrag; eu nu crezlu că se va mai ridica.

Dar nici eu nu sunt de tot sănătos simt dureri de gicht în pictorul stâng, apoi am căpătat una tuse urâtă, așa încât nici la examenele clericale și pedagogice, care s'au ținut în septemăna aceasta n'am putut merge. Greutățile etatel de 62 de ani se ivesc la mine în măsura deplină.

Valete omnes!

Sibiu 28 Ianuar 871.

Andrei, miștr.

Câteva lămuriri. „Treaba brasiovană” este chestiunea bisericeii ort. cu hramul Sf. Treime din Brașov zidită de către români pe care mai târziu au pus stăpânire Grecii. Procesul s'a desbătut multă vreme și când min. Eötvös a luat dosarul chestiunii să dea hotărârea, a murit. Nichitițu Gedeon și Adamovici Gherasim sunt episcopi sârbi ai eparhiei ortodoxe a Transilvaniei, pe vremea cărora s'a făcut zidirea bisericeii. Miniștrii

7) Reapărută, după un an de sistare, în 10/22 Ianuarie 1871, anul al II-lea.

8) Ion, membru al Curiei regale din B. Pesta, dela 1869.

9) probabil Sigismund Popovici.

10) Ion, la 1848 membru în deputațiunea trimisă din Blaj la împ. Ferdinand; prefect al legiunii rom. din țin. Sibului.

11) protopop Ion Hania. A murit, însă, după Șaguna.

nim spre cetate, unde era adăpostul de noapte al celor mulți. La poarta de intrare în cetate, deasupra celei în care Horea aștepta odinioară, cu sufletul împăcat, ispășirea grozavei sale osânde, un soldat român, cu pușca la umăr, își profila silueta, care în negura ce se lăsase, luă proporții fantastice. Străjerul neamului era la veghe. Ce cuvinte ar putea reda emoțiile cari imi coplesiră sufletul în fața acestui tablou magnific, simbol al trăinicieii celor ce se vor hotărî mâine. După o îndelungată căutare, mi-am aflat în fine canapeaua promisă ca loc de hodină peste noapte, o mică banchetă pe care zadarnic mă suceam în toate părțile pentru a găsi poziția nemeșită. Frânt de oboseală, mi-am părăsit „patul” învidiat de mulți și am trecut în camera de alături, o antișambă în care pe un așternut de paie sforăiau jărani veniți de cine știe unde. Ademenit de somnul lor sănătos, m'am așezat alături, lungindu-mi trupul istovit și închizând ochii. Dar somnul fugea de mine. În revărsatul zorilor toți ortacii din azilul meu de noapte erau în picioare.

Țăranul se culcă cu găinile și se scoală cu noaptea în cap, chiar și la praznice mari. Am ieșit și eu pe câmpia celății, unde o mare întinsă de capete se legăna ca spicele de grâu în bătaia vântului. M'am strecurat prin această mulțime mulțumită și împăcată și am inspirat adânc atmosfera de veselie sub care legendara cetate a marelui voievod reinlinerea ca sub farmecul unei vrăji. Și am simțit atunci cum sufletul neamului se închiagă din simțirea acestor credincioși fii ai gliei, spre a asvârli în cumpăna istoriei un crâncen și scump plătit adevăr milenar. Mulțimea își dădea marelui examen de maturitate politică.

Ceeace s'a petrecut mai târziu în sala unde avusese loc adunarea, n'a fost decât ratificarea rezultatului acestui examen dat sub cerul liber. Am urmărit pe oratori cu sufletul fecundat de revelațiile de afară, am lăcrimat la lacrimile sincere ale bătrânului luptător Cheorghe Pop de Băsești, m'am lăsat răpit de logica de fier a lui Vasilie Goldiș și am vibrat din toate fibrelor sufletului meu în momentul când

cei noi pe care Șaguna îi numește „homines obscuri” fac parte din noul cabinet al cont. M. Lonyay, venit în Ian. 1871 și dimisionat în Dec. 1872.

Adunarea de canoane cu comentarii de care scrie Șaguna este „Euchiridion, adică carte manuală de canoane, apărută în primăvara anului 1871 la Sibiu.

Este vorba și de „Speranța”, gazetă bisericească. Această „foaia literaria-bisericească” apăruse la Arad în 1/13 Februarie 1869 ca „organul societății de lectură a teologilor romani din Arad”. Din comitetul de redacție făceau parte tinerii teologi: Custante Gurbanu, Ioanu Besanu, Iustinianu Cernetiu și Găogiu Morariu în articolul prim „Cătore onorarii leptori” adică lectori, Redacțiunea apelează la „indulgența” publicului cititor, pe „care o potu merita unii tineri începători”, căci ei „au anima și voia, de a face progresu catu mai mare pe acest'a cariera”. Din nefericire, cu tot entuziasmul, „Speranța” n'a mers în anul I mai mult de numărul 22 din 15 (27) Dec 1869, și își încetează apariția. Reapare abia la 10/22 Ianuarie 1871 cu anul al II-lea. Despre această reapariție amintește Șaguna. Din scrisoarea lui se vede că și la Sibiu se plănuse o astfel de gazetă bisericească care însă n'a mai apărut. La sfârșitul anului al II în Nr. 24 se publică în „Speranța” și o adresă a mitropolitului Șaguna către protopopi prin care le recomandă să răspândească „acest diurnal bisericesc”. La 1872 în locul Speranței apare Lumina de două ori pe săptămână, ca organ oficial al Dieceșei. Intr'un număr viitor ne vom ocupa poate mai pe larg despre „Speranța”, foaia entusiștilor teologi dela 1869.

Prof. Ed. I. Găvănescu.

Deschiderea Expoziției Internaționale de avicultură.

Sâmbără 29 Nov. a. c. a avut loc deschiderea Expoziției internaționale de avicultură, organizată de Soc. «Carierul» sub patronajul și concursul efectiv al Camerei de Agricultură din localitate. Sunt expuse diferite rase de găini (Rhode Island, Plymouth, Wyandotte, etc.) Expoziția cuprinde o secție de porumbei, de iepuri, și canari. Remarcăm, în special, iepurii de Angora, expuși de dl prof. agronom I. Cameniță din părul cărora se face mătase.

La ora 5 expoziția a fost vizitată de Dl Sever Bocu, Director ministerial al Banatului, care a venit însoțit de D-na și D-ra Bocu. A fost întâmpinat la intrarea în expoziție de către autoritățile locale Dl dep. I. Borneas a urât bun venit. Dl min. Sever Bocu a răspuns mulțumind organizatorilor acestei expoziții. Tot odată D-sa a anunțat că în primăvară se va organiza la Timișoara o mare expoziție zootehnică.

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI ARAD.
Serviciul Administrativ.

No. 34718/1930.

Publicațiune.

Aducem la cunoștință cetățenilor, că — conform art. 15 din legea electorală — revizuirea anuală a listelor electorale pentru comună, camera și senat, se va face în decursul lunii Decembrie a. c.

În acest timp se vor întocmi liste despre cei cari au dobândit între timp, dreptul de a fi alegători, precum și despre acei cari au pierdut acest drept din diferite cauze.

Dreptul de contestație se va deschide numai după ce aceste liste vor fi afișate.

Interesații vor putea înainta cereri pentru înscrieri, ori în scris ori verbal, dar numai personal.

Primirea cererilor se face în clădirea primăriei camera 95.

Arad, la 26 Noembrie 1930.

p. Primar: Secretar general:
Dr. Rădu. Olariu.

Institut de beaute și cosmetică

GALIC ȘI COMP.

ARAD, Str. Brătianu Nr. 2.

TARIF:

Ondulat simplu	Lei 20—
Ondulat cu apă	25—
Tuns	20—
Spălat	20—
Manicur	20—
Vopsitul părului începând dela	250—
Ondulare permanentă începând dela	400—
Ingrijirea feței	60—

No. 8: 2—6.

La firma „DELKA” Str. Brătianu, vă puteți procura din asortiment bogat haine bărbătești, stoffe bărbătești și de dame, pe credit de 6 luni, fără carnet de credit.

adunarea, într'un nestăvilit entuziasm, a decretat unirea noastră cu patria noastră. Iar când delegatul Basarabiei s'a ridicat pentru a aduce salutul frățesc al provinciei de peste Prut, am avut din nou senzația că aud sălfăind asupra mea duhul întrăripat al neamului. Covârșit de noianul unor emoții pe care le trăiam acum pentru întâia dată în viață, nu știu când m'am urcat în tren și cum am ajuns acasă. Când m'am trezit din feeria acestui vis, eram întins în pat și luam doctorii. Mă doborî gripa care prăznuind alături de noi marelui praznic al neamului, își cerea acum tributul participării.

Îndată după Adunarea dela Alba-Iulia, Sibiu își pierdu aspectul pe care-l avuse înainte de plecarea noastră acolo. Marea de nemți în retragere, care inundase străzile pacinicii oraș, deschizând în fiecare colț prăvălii pentru a-și valoriza mărfurile furate în țara valahilor, a dispărut deodată ca prin minune. Chiar Mackensen care-și stabilă marelui său cartier general în vila unui proprietar sas vecină cu lo-

cuița noastră, își luă tălpășița în noaptea când Sibiu românesc se afla resfirat prin zidurile legendarei cetăți. A plecat cu sufletul coplesit de amărăciunea exprimată în cuvintele: „Am venit cu o armată organizată și mă rentore cu morari și negustori.” Locul lor a fost în scurt timp ocupat de trupele românești, cari împreună cu puzderia de funcționari veniți din toate colțurile fostei monarhii, pentru a înșghiaba primul ministru al Ardealului eliberat, dădură în curând o înfățișare de capitală vechiului oraș sășesc. Sibiu devenise plumăna prin care respira noua alcătuire de stat în devenire. Firește „calicii” au ținut și ei seamă de acest nou ritm al vieții din foburgul escapadelor lor juvenile. Au devenit mai gravi, lăpădându-se de compromițatoarea polecră. Iar deodată cu mutarea Consiliului dirigent la Cluj, s'au risipit ca făina orbului, ducând cu ei opaițul aprins în suflet în cea neuitată zi de 1 Decembrie. Și dacă unii din ei n'au isbutit să se emancipeze de sub mirajul „politicianismului ademenitor, în fond au rămas toți oameni de treabă, cari merită să fie pomeniți măcar în cuprinsul unui modest foileton de provincie.

Arad, 1 Decembrie 1930.

A. Crișan

Un profet al „Unirei“.

— I. Russu Șirianu —

Una dintre cele mai reprezentative figuri din trecutul sbuciumat al vieții românești din Ardeal a fost desigur Ion Russu Șirianu.

Vieța lui, plină de vijelii și frământări, a fost o plină vie de jertfă adusă în slujba neamului.

Suflet alinat de același vis și chinat de aceeași jale ca românismul de pretutindeni, grație deosebitelor sale calități, a reușit să se realizeze cu o hotărâtoare ascendență în vătoria luptelor dela sfârșitul veacului trecut.

Predestinat a deveni dintr'un modest învățător dascălul unui întreg neam, el și-a risipit vorba și mai ales scrisul cu o prodigioasă dăruire și cu un salutar efect popularizator.

A fost un bun cunoscător al trecutului nostru istoric și un distins literat. Dar, în vădit contrast cu dolișia și umorul operelor sale literare, găsim întrânsul un viguros și refractor temperament de agitator naționalist, care este trăsătura esențială a personalității sale. Căci, orice s'ar zice, I. Russu Șirianu a fost, mai pe sus de toate, un răsărit și un răsăritor. Svăcnia în el cu energie neșovăelnica voință de a-și scăpa neamul din jugul robiei și oia în vorba și fapta sa nestrămutatului dor de a vedea pe toți românii împreună, sub un cer liber cu răsăritul „soarelui“ la București. El a fost un adevărat profet prevestitor al realizării „visului milenar“ și un nefățărit cronic al „Unirei“ noastre.

Cuvine-se deci, ca azi, cu ocazia comemorării înfăptuirii profetei lui, să așternem pe hârtie, întru pomenirea sa, măcar câteva crâmpene din isbânditoarele lui prorocii.

... Era 18/30 Iunie 1893, în toată asuprișilor de tristă memorie. Drept răspuns vandalismelor maghiare, studenții de pe ambele laturi ale Carpaților se întâlnesc la Predeal, pentru ca acolo, la granița despărțitoare de frați, să-și verse amarul și să-și afirme credința într'un viitor mai bun.

Cu această ocazie, a luat cuvântul și gazetarul I. Russu Șirianu.

Iată câteva fragmente din entuziasmul și profeticul său discurs, rostit studenților din Regatul liber: „Predându-Vă steagul albastru în culele căruia învelită e jalea noastră, — zice

el, — ne întorcem îndărăt veseli că brațe viguroase vor purta steagul nostru isgonit. Purtați-l cu drag dela T.-Severin și până la Dorohoi, ca românii din Nistru și până la Tisa toți să știe, că în zilele grele *una suntem cu toții*; purtați-l cu dolișia cu care noi ne despărțim de el, spuneți fraților liberi, că și noi, cei apăsați, credem într'un viitor fericit, căci credem în dragostea Dv.

...Până aci luați la goană au fost oameni. Acum potrivnicii noștri s'au năpustit asupra sentimentelor; au scos din sala conferinței naționale steagul albastru. De ce? Fiindcă el este simbol al credinței, și de nimic el nu se înspăimântă mai tare, ca de întărirea credinței noastre, pentru că această întărire însemnează vărtoșia în lupta ce ne așteaptă, însemnează hotărârea nestrămutată de a nu dezarma până ce la bun sfârșit nu vom duce lupta. Iar acest sfârșit este *sfârșitul celor care prin neleguiri ne susțin*. („Foala Poporului“, An. I, nr. 30.)

Iar în discursul său de apărare, rostit la 10/22 Dec. același an, cu ocazia unui proces de presă, după ce descrie nenorocita situație a românilor ardeleni, I. Russu Șirianu adresează procurorului maghiar aceste semnificative cuvinte: „Apoi cum îți închipui d-ta, că în noi nu este suflet, care să se poată încălzi până la entuziasm, că în noi nu este rațiune ca să judecăm, ci să fim venali și atunci când întreaga Românie se agită în favorul nostru, să zicem: Români! plângeți, vai de Voi, aceasta e o nenorocire!... Unde e acel pervers suflet românesc? Unde acel slab, care văzând atâta ajutor, să nu se îmbărbăteze la luptă și în fața puhoiului maghiarizator să nu zică: Apa trece, pietrele rămân! „Ce farmec mai mare poate fi pentru inimile noastre îndurerate de atâta luptă, decât văzând interesul cald, cu care frații noștri din Regat urmăresc cele ce se petrec aici? Unde acel netrebnic, care să tăgăduiască aceasta? Și ar putea să fie frații noștri de dincolo atât de păcătoși, să nu sară în picloare, să nu se amărăscă și să nu protesteze, când văd goana nesfârșită a procuraturii contra noastră? Doar ne sunt frați, și munții ori cât de înalți ar fi ei și ori cât jandarmii la

frontieră, nu-l pot nici pe ei, nici pe noi face să uităm, că avem aceeași obârșie. Mai mult chiar: aceeași menire pe pământ!“

Astfel știa să-și afirme intrasigența crezului său național, acum 37 de ani, acest mare român, a cărui falmă se va consolida definitiv abia atunci, când opera lui va fi în întregime cunoscută, operă, care, mai ales pentru noi, tânăra generație, constituie un nesecat izvor de energii spirituale.

Octavian Lupăș
doctorand în drept.

Societatea „Ocrotirea orfanilor din război“ filiala Arad.

No. 592/1930.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință generală, că în ziua de 28 Decembrie 1930 și la ora jos arătată, se va ține la orfelinatul „Regina Maria“ Arad str. V. Babeș No. 11-13, licitație cu oferte închise în conformitate cu art. 88-110 din legea Contabilității publice pentru următoarele furnituri:

1. La ora 13 pentru furnizarea laptelui și derivatelor necesare orfelinatului „Regina Maria“ în cursul anului 1931.

2. La ora 14 pentru furnizarea carneli, unsoarei și slăninei necesare așezământului susnumit în anul 1931.

3. La ora 15 pentru furnizarea zahărului, coloniialelor, aromatelor, săpunului și diverselor materiale necesare orfelinatului „Regina Maria“ în cursul anului 1931.

4. La ora 16 pentru furnizarea materialelor de încălziminte necesare atelierelor de pe lângă orfelinatul „Regina Maria“ în a. 1931.

5. La ora 17 pentru furnizarea materialelor de îmbrăcăminte necesare în anul 1931 atelierelor de pe lângă orfelinatul „Regina Maria“.

Concurenții odată cu oferta vor depune și o garanție provizorie de 5 la sută în numerar, sau efecte acceptabile. Caetele de sarcini se pot vedea în zilele de lucru la direcțiunea orfelinatului.

Arad, la 24 Noembrie 1930.

FOTOGRAFII pentru CADOURI DE CRĂCIUN, SE PRE-GĂTESC în ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE **GÉZA NAGY**
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 8. Atelierul e deschis și Duminică
PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI.

Argus

Meseriașii români din Arad.

Cercetări istorice, statistice, economice, etc.

(2)

de ISAIA TOLAN.

Intâia prezență documentară a meseriașilor români în acest Arad odinioară românesc, o avem în recensământul dela 1715, în care după cum am arătat în tratatul despre originea românească a Aradului, românii ca și cei de altă lege de altfel, sunt foarte puțini din cauză că orașul abia se ridica din ruina totală la care-l reduseseră cu opt ani în urmă curușii unguri. Deși, după cum se constată din recensământul ce l-am reprodus în tratatul pomenit, erau atunci în Arad, dintr'un total de 112, abia 20—25 de familii românești, jumătate dintre acești români erau meseriași: un armurier, G. Cisan; trei blănari (doi Ciurcea și un Terția, numele care l-am mai întâlnit la românii lepe această graniță etnică fie așa fie sub forma Terjan); un croitor, G. Terția (și probabil încă unul, G. Macovici, crîș probabil greșit, în loc de Marcoici); un ciubotar, I. Todor (și probabil încă unul, G. Cizmaș, transcris pe

sârbește Cizmaty); un chirigiu, Iacob Ștengar, și cam puțin probabil un măcelar, Subin. E de notat că nici unul dintre ei nu era chiriaș, ci, dovadă că erau anteriori barbariei dela 1707 a curușilor unguri căreia după cum s'a văzut i-a căzut pradă și întreaga arhivă veche a Aradului, își aveau casa proprie.

La 1720 sunt după recensământul ce l-am reprodus la locul pomenit, 11—13 nume de meseriași români în oraș, și vre-o 12 în garnizoana sârbească, dați cu toții fără indicația specialității. (În oraș: Petre Cizmaș, Cozman Cizmaș, Gavrilă Cizmaș și Teodor Cizmaș; R. Ciurcea, G. Jurca, Costa, Cresto(?), Nic. Marșin, Iacob Ștengar, Ion Terția, Mihai Terția, Nic. Terția și probabil români G. Hořvat și Nic. Martin; — în garnizoana sârbească: un pescar Marian, un Vuio Romi(?), cinci Cizmaș și cinci Ciurcea).

La 1774 sunt următoarele nume de meseriași români: Proprietari: Cons-

tantin Nicolae blănar, Cizmaș Gligor și Dancia Ilie, ambii ciubotari, Gligor Cătălin blănar, Morar Toda zidar, Muntean Manan rotar, Nunu David croitor, Șiclovan Gh., zidar, Vrădila Șt., ciubotar. Chiriași: Sibian Ion și ginerele, aurari, Leucean, blănar, Nicolau Marcu, pălărier. Alte nume, cari pot prea bine să fie românești căci e știută îndeobște metamorfoza prin care treceau pe această vreme de silnicie în special sârbească numele românești de aici, sunt: Proprietari: Adamov Iova, blănar (astăzi nume românesc); Arsin Pera (Petru) croitor; Bogdanovici Nicolae, croitor; Demeter Sava, blănar (numele de Demeter figurează tocmai în această vreme în listele românilor macedoneni din județ); Dumitrov Sava, blănar (vezi în același recensământ dela 1774 un Dumitru Mihai); Farkas Iosif, ciubotar (vezi în același recensământ un Farkas Onu); Gaal Mihai, rotar; Igniat Panin, croitor; Iovanov Pera, blănar (astăzi nume românesc); Kirfen Nika, arămar (ortografiat desigur greșit); Kis Istvan, croitor (vezi în același recensământ un Kis Todor, scris așa); Kuzmanov Pana, ciubotar (vezi în același

Fapte și oameni.

În legătură cu Căminul Cultural.

—OXO—

În goana vieții de astăzi, n'are nimeni vreme să-și cinstească oamenii de ispravă, atunci când și-au închis ochii. Li uită înainte de a se fi aruncat ultimul bulgăre de pământ.

Cum însă recunoașterea oamenilor aleși slujește ca indemn pentru mulți, am deschis această rubrică, ca să se știe, că nu trec neobservate faptele și oamenii, cari sunt o cinste pentru orașul nostru. Dacă din considerațiuni lesne de priceput nu ne incumetăm să isbim cu ciomagul în capul celor mișei, cu atât mai bucuroși suntem atunci când putem prinde în câteva rânduri pe arădanii cari trăiesc printre noi. Nu vom ierarhiza valoarea lor, celor buni le vine rândul după împrejurări și nimeni nu se va simți jignit dacă altul a fost remarcat înaintea lui. Iarăși cum modestia e o latură strâns legată de virtute, cerem iertare celor prinși în această rubrică, dacă fără știrea și voia lor, ne ocupăm de ei. Am spus-o: vremurile cer exemple vii, binefăcătoare pentru morala noastră a tuturor.

Brutus Păcurariu, secretarul general al Camerei de comerț e cunoscut aci în Arad în toate straturile. Nu-i societate filantropică, culturală, căreia să nu-și fi dat gratuitul dar prețiosul său concurs. Totdeauna dispus să ajute, cu sfatul, cu punga după puteri, a adus cărămizi însemnate în orânduirea Aradului de după războiu. Iar meritul lui cel mai însemnat este de a nu fi bătut noiciodată toba în târg, ci a muncit modest și tăcut, așa cum îi dicta o inimă aleasă, un creier luminat și o voință hotărâtă de a se face folositor societății.

Și dorim din toată inima spor la muncă, sănătate și il rugăm să nu ia în nume de rău îndrăzneala noastră de a-i fi însemnat străduința și activitatea neobosită pe care a depus-o, mai nou, la înființarea Căminului cultural din Arad, apoi grija depusă ca să dea o viață intensivă și sănătoasă acestei instituții, de care legăm naideji.

In jurul pretinsei „sălbaticii evacuări în pragul iernei a țiganilor din suburbia Șega”.

Unele ziare au anunțat evacuarea forțată a unor familii de țigani din suburbia Șega, ce s'ar fi făcut acum în pragul iernei, fără a li se fi dat adăpost. Interesându-ne la persoane competente și demne de toată încrederea, am putut afla următoarele:

În mijlocul suburbiei Șega se află o colonie de țigani, a căror așezare în acel loc s'a făcut fără nici-o bază de drept. Poziția lor în centrul suburbiei pe lângă ca împiedica dezvoltarea orașului, prin felul neregulat cum sunt construite bordeiele lor, dar mai împiedică și legătura directă dintre suburbia Șega și centrul orașului, care în prezent se face printr'un ocol destul de mare. Afară de aceasta, clădindu-se biserica ortodoxă în centrul suburbiei, unde este această colonie de țigani cari sunt de religie greco-catolici, evacuarea lor este cu atât mai imperioasă.

Din această cauză, încă din timpul trecutelor consilii municipale s'a hotărât mutarea coloniei de țigani la periferia orașului. În acest scop primăria municipiului le-a pus la dispoziție un teren gratuit în apropiere chiar de locul ce l-au ocupat fără drept, spunându-li-se că se va mai da câte 5000 lei de fiecare bordei darâmat, precum și lemnăria necesară gratuită transportată la fața locului, pentru construirea noilor bordei pe locul hotărât.

Terminul de evacuare al coloniei a fost fixat pentru primăvara anului 1931, afară de familiile ce aveau bordeiele tocmai pe locul unde s'a deschis strada pentru legătura directă dintre suburbie și centrul orașului, cărora primăria le-a pus în vedere să se mute până la 1 XI 1930.

Deși suntem informați precis că unii preoți uniți au sfătuit pe credincioșii lor de a nu părăsi colonia, în care scop au și intervenit pentru menținerea lor, totuși coloniștii au dovedit mai multă cumințenie decât preoții lor, evacuând benevol colonia fără să fi fost nevoe de vre-o constrângere, cu excepția unei singure familii împovărate, căreia i s'a permis rămânerea până la primăvara anului 1931.

Acesta fiind primul adevăr despre așa zisa „evacuare a țiganilor în pragul iernei”, credem ca rolul unui preot nu este cătuș de puțin ca să instige poporul, ci din contra să-l îndemne la supunere.

Căpitan în retrag. A. Cioculescu

Magazinul de manufactură

Szénássi
Arad, Strada Crișanu, colț, recunoscut pentru prețurile reduse, vinde până la revocare cu preț de fabrică.

Gazetărie minoritară.

Trăim aci, împreună, români, unguri, nemți, jidovi etc.; respirăm același aer, parfumat de florile parcurilor aceluiaș primar; ne hrănim, uneori, din chiar aceeași pâine; ne stropesc cu noroi aceleași mașini; avem câteodată năzuinși comune; ne urmăresc aceeași agenți fiscali și ne execută același port-lărel. Suntem jurnaliști. Inregistrăm aceleași evenimente, în diferite gazete; lăudăm aceeași faptă bună cu aceeași cuvinte și biciuim cu aceeași asprime, tot ceea ce interesează comunitatea noastră, dar ne exprimăm în diferite limbi.

Nu lăsăm să treacă, pe lângă noi, un eveniment, cât de puțin însemnat ar fi el, îl înregistrăm cu conștiința unui cronicar și împinși de aceeași pasiune. Se naște un prunc regal sau un monstru, moare un bărbat de stat sau un cerșetor, noi înregistrăm. Se ivește în viața monotonă de toate zilele un bândit genial sau un condir, jurnalistul notează în carnetul vremii: gazeta.

Orice eveniment este pentru noi prilej de a ne exercita glioasa și spinoasa — dar pasionata — noastră meserie.

Și totuși! de mult ne despart, în ni-zuințele noastre, unele porniri cari ne deosebesc.

Celii jurnalele minoritare, scrise de confrății noștri. Veți găsi acolo evenimente, numai evenimente, întâmplări din lumea mare, de aci, de colea, de pretutindeni. Veți putea citi coloane întregi despre asasinale, procese, căsătorii, petreceri, sinucideri. Articole chilometrice vor desfășura în fața Dv, atâtea și atâtea dureri ale concetățenilor noștri maghiari, abunătoare. Nu veți găsi o pagină din care să nu-și îndrepte săgeata otrăvită o ascunsă injurie la adresa majorității. Și din fiecare pagină se ridică în fața ochilor Dv. cupolele capitalei de lângă Dunăre.

Toate sunt comune, la noi, la jurnaliști, numai un singur lucru nu: evenimentele care interesează poporul român mai de aproape. Oh! confrății maghiari găsec admirabile cuvinte să ne convingă și să ne facă solidari când e vorba de ceva ce-i interesează. Trec

însă ca pe lângă stâlpul de telegraf pe lângă un eveniment care intră mai mult în viața intimă a noastră a românilor.

Trece la cele eterne un Dr. Aurel Lazar, fostul deputat, vicepreședinte al camerei deputațiilor, politician, intelect reputat, sociolog, prieten chiar al unui Oscar Iászi, șeful delegației care tratează și caută o înțelegere cu republicanul Károlyi Mihály, mare român, și cronică noastră minoritară tace. Tace semnificativ. Pentru ea este mai mare eveniment evadarea din închisorile Tribunalului Arad a unui reputat hoj de buzunare. Se ocupă cu mai multă pasiune de aceasta din urmă întâmplare.

Iată cum cade lumină asupra obiectivității cronicarului ungar. O singură grijă are el: să ascundă dinaintea opiniei publice maghiare tot ce facem pentru ea și pentru o bună înțelegere cu acea opinie și să mențină la suprafață nemulțumirea, ura și neînțelegerea. De câte ori nu auzi zicându-se într'o societate maghiară, unde ești cunoscut și Dta și toți românii, ca oameni foarte de treabă și blânzi, „de ce le faceți rău maghiarilor?” Și când întrebi, care este răul la care se gândeste cel care întreabă, ți se răspunde: „Eu personal nu mă simt nemulțumit, și nu văd nici un motiv de nemulțumire în ceea ce privește traiul nostru aci dar am celuil în cutare și cutare ziar, că...” și se confirmă întru toate cele spuse mai sus.

Atunci când obiectivitatea jurnalistului maghiar va exista în adevăr, când opinia publică va cunoaște evenimentele așa cum ele se desfășoară, când minoritatea maghiară va cunoaște sentimentele omenești ale românilor, tălmăcite de către oameni cu conștiință, de care am fericirea să cunosc și eu, atunci bunăînțelegere între noi nu va fi tulburată de elemente, cari se ascund în dosul unui fals naționalism spre a servi interese cari își găsesc mediu numai în tulbure.

Cazul dlui Aurel Lazar, a fost doar un exemplu, care ne-a dat prilej să facem aceste reflexiuni, Aril.

Autobusul Arad-Cetate.

In atențiunea Primăriei și Direcțiunii Autobuselor Comunale.

Între oarele 7 și 8, 12 și 14, apoi 16—17 și 19—20 circulația peste podul Mureșului, între oraș și Cetate este mai mare decât în oricare altă parte a orașului. Copii cari vin la școală din Cetate și coloniile de dincolo de Mureș, militari de toate gradele spre oraș sau spre Cetate, o lume felurită care se duce la Cetate zi de zi, cu nevoi la Cercul de recrutare, etc. etc.

Cei cu dare de mână plătesc taxicouri sau trăsuri, dar cei mai mulți merg pe jos, mai bine zis aleargă, căci drumul e lung, iar serviciul nu îngăduie întâzieri peste ceasurile de program. Este o dorință generală ca să se deschidă o linie de autobus, cu circulație mai deasă în oarele suspomenite și cu o circulație din 30 în 30 minute în restul timpului, pe distanța teatrul orașenesc — Cetate.

Chestiunea este pur comercială. Direcțiunea autobuselor n'ar risca nimic încercând această linie timp de o săptămână și credem, că — în dorința de a satisface toate doleanțele cetățenilor — inițiativa Primăriei nu va întârzia.

Cum există suficiente străzi fără mijloace de comunicație, credem că circuitul cel mai potrivit al acestei linii ar fi: Teatrul orașenesc — Strada Brătianu — Str. Iosif Vulcan Str. Deseanu — Str. Caragiale — Str. Ionescu — Str. Șincai — Str. Eminescu — Piața fi Avram Iancu — Str. Bucur — Cetate, truiar la întorcere: Bulevardul Dragalina (școlile) — Str. Moise Nicoară — Teatrul orașenesc.

În felul acesta ar avea posibilitatea să culeagă la ducere clienții de pe toate liniile principale (mai ales sectorul Șaguna), iar la înapoiere să ducă copii la școli.

Ar fi un câștig în plus pentru Primărie și un câștig pentru mulți.

De sigur, Direcțiunea autobuselor, potrivit nevoilor simțite în oraș, va și să împace toate cererile și va fi seamă în cel mai scurt timp de aceasta legătură.

Pifan obosit.

Deschidere de prăvălie

Am onoare a aviza m. st. public că mi-am deschis din nou prăvălia din edificiul bisericii evreiești.

Cumpăr contra numerar orice cantitate de haine vechi bărbătești, ghețe, cisme, lingerie, covoare, candelabre, lămpi, perdele, etc. Instalațiuni complete, moșteniri, etc. Cuptoare de fier, mobile și orice alte obiecte vechi

A. SCHÄCHTER
edificiul bisericii evreiești.

No. 9: 2—4

VOPSEȘTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE TEATRU ȘI OCAZII
Str. Brătianu 21. KNAPP Str. Ep. Radu 10.
Instalație electro-motrică modernă.

Pera, ciubotar; Todorov Gyuka, blănar; Tudorov Jivan, pescar; Francisc Milici, blănar; Popp Ianos, ciubotar și Rada Adam, croitor.

Sunt în total în aceste două liste dela 1774, de nume autentice românești și de nume al căror aspect sârbizat nu poate s'ascundă în deajuns originalul românesc, 40 de meseriași cu casă și 12 fără. Chiar dacă n'ar fi fost români decât trei sferturi sau două treimi dintre ei, ar fi un număr aproape satisfăcător, raportat la contingentul de meseriași români dela începutul secolului. Dar față de acest contingent de vre-o 40, să zicem, de meseriași români dela 1774, mai erau în acest an în Arad 137 meseriași străini cu casă și alți 42, străini de-asemenea, chiriași. Dintr'un total de 231 deci, meseriașii români erau abia vre-o 40, atunci când, după cum am dovedit-o în „Originea românească a Aradului”, 60 la sută dintre proprietarii de casă din Arad și 70 la sută dintre locuitori, erau în anul acesta români. Stagnarea meseriașilor români în această vreme este prin urmare hotărâtă.

Dar nu numai acest lucru îngrijoră-

tor se trădează din statistica dela 1774. Mai este unul, fără doar și poate interesant și semnificativ: deosebirea onomastică dintre proprietarii de casă și chiriași. În vreme ce lista proprietarilor de casă nemeșteșugari e plină de sus și până jos de nume derivate din toponimia vecinătății Aradului sau de nume cari sunt tot o derivație toponimică (Ardelean, Muntean etc.), asemenea derivate, cu singure patru excepții, sunt absente în onomastica meseriașilor. Faptul are două explicații: întâi vechimea în Arad a meseriașilor; a doua: întâmplările istorice cu efect profund din secolul acesta, cari au provocat de-o parte întărirea definitivă a românilor pe, actuala noastră graniță politică și etnică, iar de altă parte o adevărată năvală românească spre Arad, careia îi datorăm restabilirea raportului de forțe ce mereu s'a menținut de aci 'nainte 'n avantajul nostru: adică majoritatea numerică pe care ne-am știut-o menținea în acest oraș de-atunci și până astăzi.

Repetăm și-aci ceea ce-am mai spus în „Originea românească a Aradului”: S'a întâmplat în răstimpul dintre cele

două recensăminte dintâi, dela 1715 și 1720, și dintre recensământul ultim, dela 1774, un fapt pe care, alături de revoluția lui Horia, l-am socotit cel mai important pentru noi aceștia depe granița etnică dela apus în tot decursul veacului al 18 lea: plecarea de aici cu ghiotura a sârbilor atotputernici până atunci în oraș și în tot județul Aradului, și faptul același fără care dănuirea noastră națională la această graniță ar fi fost poate definitiv periclitată, a avut ca imediat efect năvala românească în Arad ce o trădează onomastica derivată din toponimia județeană a recensământului dela 1774, iar în județ o scoborâre românească spre șesul unguresc, la fel aceeaia ce a urmat cu o jumătate de secol în urma plecării de aici a turcilor, aceasta de acum întărită însă cu un aport care n'a interesat până astăzi pe românii de aici: al moldovenilor așezați la Șimand iar în Bihor în partea Cefii, veniți aici cam tot atunci când la răsărit aceiași moldoveni pătrundeau până de parte 'n inima Rusiei.

O penetrație românească în Arad acum oraș se va fi întâmplat de sigur și înainte de această fericită întâmplare a plecării de aici a celei mai mari părți a sârbilor. La început se vor fi înapoiat în vechea lor așezare arădani pe cari i-au fugărit de-aci împrejurările istorice

dela începutul secolului. Vor fi început apoi roirile de români din județ, la o dată pe care în lipsa altor recensăminte anterioare celui dela 1774 nu putem stabili. În orice caz un fapt care trebuie bine reținut: că prezența în Arad a românilor cu nume de derivație toponimică ce sunt tot atâtea dovezi despre vechimea românească a satelor din ținutul acesta, este posterioară anului 1720, și că este posterioară și deceniului al 5-lea în care s'au întâmplat plecările sârbești în Rusia, o dovedește că la 1774 nu începuseră încă să se orășenească, adică să deie negustori și meseriași. Dintr'acele români cu nume de origine toponimică s'au recrutat până la 1774, dar posterior recensământului dela 1720, numai următorii meseriași: Sibian, Devan, Muntean și Siclovian, iar negustori un Iova Szebenyi și un Iovan Braticșovean, — deci singur unul de proveniență rustică depe câmpia ungurească fiindcă patru dacă nu toate celelalte cinci, denotă un trecut familia orășenesc, fără îndoială industrial și negustoresc.

Ca să revenim, această analiză a onomastice arădane dovedește că dac meseriașii români erau la 1774 într-o vădită stagnare, în schimb erau arădani cu vechime, arădani de baștină poate.

(Va urma)

Să se intensifice exportul.

Este preferabil exportul de carne celui de animale vii?
Statele care importă dela noi preferă importul
animalelor vii. Pentru ce? Sindicatele ce fac?

Păreră noastră făcută cunoscută prin articolele precedente s'a vădit pe lângă intensificarea exportului de vite, un imens izvor de câștig pentru țărâna noastră care astăzi se găsește în imposibilitate de a-și asigura mizeră sa existență.

În articolul de față vom căuta să arătăm că exportul de carne trebuie sprijinit față de exportul de animale vii. Sindicatele existente, am arătat-o deja, servesc un scop: scoaterea stocului de animale din țară, pe lângă orice preț lucrul principal fiind câștigul membrului sindicatului. Că crescătorul va câștiga, asta nu importă. Ori, noi, urmărim câștig și pentru crescător, fără să excludem pe negustorul exportator. În același timp intenționăm, prin dezvoltarea industriei cârnii, să dăm materie primă unei întregi serii de alte industrii, și să ocupăm un enorm număr de muncitori.

Aceasta nu pare nici pe departe a fi imposibil, dacă ne gândim că pentru a putea exporta un vagon de 10.000 kgr. de carne avem nevoie de 30 boi sau, ca să nu excludem de aci porcii, 100 bucăți râmători. Valoarea unui vagon de carne se urcă până la 450.000 lei.

Prepararea pentru export a unui vagon de carne ocupă timp de 24 ore un număr de 30 muncitori, dintre cari jumătate muncitori specializați iar cealaltă jumătate muncitori simpli.

Un muncitor specializat primește la zi 250 lei, iar cel nespecializat poate câștiga până la 120—150 lei la zi.

Specializarea unui muncitor deștept se face într'un timp foarte scurt, lată deci o industrie de export care ar putea fi românească, fără să aibe nevoie să importe. Înțelegem import de muncitori specialști.

Am putea prea bine să ne oprim aici, căci oricând se poate convinge prin aceste cifre că exportul cârnii este, din punct de vedere al economiei naționale, mult mai important decât se pare. 30 de familii au mijloc de câștig, exportatorul și crescătorul are și el partea sa de câștig, ce i se revine pe bun drept.

Dar chestiunea are și altă latură. Exportul de carne are nevoie de răcitoare pentru conservarea acestui articol. Pe lângă un abator modern se înstalează atunci și o fabrică de ghiță, care ocupă la rândul ei alți 4 lucrători 2 mașiniști și 2 ajutor-mașiniști. Unde să mai punem că industria cârnii dă o serie întreagă de materii prime a căror prelucrare în țară ne-ar scuti de importul lor sau ar scădea în mare măsură, prețul articolelor ce se confecționează din ele.

Piele brute, fie ale vitelor cornute, fie ale altor animale, servesc de materie primă în industria încălțămintelor, articol care astăzi se importă pentru valori enorme.

Coarnezle vor putea servi drept articole de decor, fără să intenționăm aici a face spirite, din ele se fabrică scutere, pieptene, nasturi etc.

Industria perilor, bidinelelor prelucreează părul. Tot astfel industria mdrățelor, păturilor etc.

Cărbunele de oase, așa numitul Cărbune animalic, se importă. Ingrășămintele chimice, fabricate din oase. Au câștigat prea întins teren la noi, din cauza scumpetii lor.

Industria săpunurilor, luminărilor, a

extracțiunii acizilor așa zși grași a extracțiunii glicerinei, dacă i s'ar da atențiune, ar prelucra săul și în genere grăslimea animalică.

Numai prepararea mațelor a 30 boi ar ocupa 6 oameni în timp de 24 ore.

Sângele preparat cu pricepere ar servi ca aliment la îngrășarea porcilor, el fiind de patru ori mai nutritor decât porumbul. Ingrășarea porcilor, pe lângă un mare abator, ar fi în mod acesta, o îdeletnicire absolut necesitoare.

Dar se gândește exportatorul român astăzi la dezvoltarea acestor industrii? I-a trecut prin minte vre'unui sindicat să înființeze abatoare moderne în vederea unui export intens de carne, spre a păstra industriei naționale materiile prime înșirate mai sus? Nu se observă.

În schimb statele străine caută să intensifice importul de animale vii, punând taxe mai mari, în Austria de 8 ori mai mare, pe carnea ce se importă față de taxa ce pune pe animalele vii.

Statul român are o îndatorire față de această industrie: Să reducă impozitul pe carnea ce se exportă, să încurajeze industriile cari prelucreează materiile prime rămășițe ale industriei cârnii. Și mai pre sus de toate Statul Român are îndatorirea, față de cetățenii săi, să dea în mâna oamenilor pricepuți comerțul de vite ceea ce va realiza prin abandonarea sistemului sindicatelor și prin libertatea acestui comerț

Vom reveni.

I. Lupu

Nr. G. 23318/1929.

PUBLIKAȚIE DE LICITAȚIE.

În baza execuției de escontentare efectuată în ziua de 4 Octombrie 1929 în urma deciziei cu No. 6941/1929 a jud. mixte Sibiu, obiectele sechestrate și cuprinse în procesul verbal de execuție No. 23318/1929 și anume: bufet, masă, 6 scaune, fotolii, îmbrăcate în piele, mașină de cusut, șifonier cu oglindă, 3 tablouri, 1 canapea etc, evaluate în suma de 13.500 lei se vor vinde la licitație publică la locuința din Str. Mărășești No. 63. în ziua de 3 Decembrie oara 1. 1930, pentru încasarea creanței firmei creditoare „Lica” Industrie Alimentară Carol Albrecht din Sibiu repr. prin Dr. Aurel Opris adv. Sibiu substituit prin Dr. Dimitrie Faur adv. în Arad în suma de 5354 lei cap. și acc. conf. art. 103, 107 și 108 din legea de execuție. Această licitație se va ținea și în favorul: Optimit Guml și Textile Viena, Ludovic Goldstein, Dr. Valda Ivan, Güns Vilhem, Ludovic Zimermann, Martin Egli, „Banca Ardeleană”.

Arad, la 3 Noembrie 1930.

Șef Portărei:

G. Ciupuliga m. p.

Tocuri rezervoare, cele mai fabricațiuni, vinde cu prețuri extrem de REDUSE

Librăria „Concordia”

Gh. Munteanu

ARAD, Str. Eminescu 10.

1-1

Pericolul românesc în Ungaria acum 17 ani.

Politica de maghiarizare și situația Ungariei în
ajunul războiului mondial.

Prilejul aniversării unirii ne face să desvălim acțiunea de maghiarizare care ne pândise, în chiar ajunul izbucnirii marelui război mondial, atunci când nu se știa încă nimic ce se va petrece mai târziu, când istoria își păstra secretele ei și popoarele de sub oblăduirea stăpânilor străini așteptau să li cărească o nouă viață și să apară aurora libertății atât de mult dorită.

Numai un an și cinci luni ne despărțea de clipa în care se aprinsese o lume, când la Budapeste, în Februarie 1913, factorii politici maghiari ne pregăteau în atelierul lor șovin noul jug ce era să ne apase mai greu ca ori când. Personajii cari și azi au un rol covârșitor în politica maghiară fie de restaurare, fie de renaștere, s'au adunat în acea zi pentru a diseca în o conferință de știință socială problema minorităților din Ungaria. Cum nici nu se putea mai firesc, problema primordială a fost pericolul ce-l prezentau Românii și necesitatea de maghiarizare pe toate căile și prin toate mijloacele. Dacă până la acea ședință, cu alte ocazii, persoanele cari studiau problema minorităților nu erau de acord în privința minorităților privilegiate, ca evrei, sași și șvabi, desigur că în privința necesității opririi națiunii române, ca fiind cea mai periculoasă între minorități, au fost cu toții și în totdeauna de acord.

Pericolul ce-l prezentăm noi în statul maghiar era cunoscut din timpuri mai vechi și aceasta a făcut ca guvernarea maghiară să simte tot mai mult necesitatea unor mijloace progresiv mai aprigi de afirmarea a suveranității, pe cari să le aplice românilor, pentru asigurarea unității teritoriale atât de amenințată a unei țări poliglote.

Nu fără temel s'a pus dar în discuție în Februarie 1913 nici problema minorităților. De prea puțină eficacitate s'au dovedit asupririle din cursul veacurilor, începând dela dărâmarea de către unguri a bisericii zidite de Mihai Viteazul — când episcopul catolic Napragy din Alba-Iulia glăsuia pentru dărâmarea ei fiindcă a văzut o „ne-cuvilnă să stea o biserică schizmatică lângă fereastra palatului” („Non decet penes fenestram pallaci schismaticum templum fieri” 1602), — ca exponenții maghiari să nu fi simțit nevoie îngrădirii chiar și a libertății care ne-a mai fost lăsată numai din disconsiderațiune. Prea se întrezărea apropierea libertății popoarelor subjugate, din toate semnele ce se arătau, și prea mari ne-au fost jertfele, ca din cursul firesc al istoriei, să nu se fi putut cetii apropiata eliberare. Și aceste semne de viitoare desbinare a Ungariei au fost văzute atât de cei cu răspundere în politica ungară cât și de acei din Viena. Și chiar dacă se întrezărea a-murgul unei domnii, se spera totuși că noul mijloc și alte metode vor putea să scape dela peire statul ungar. Or, actul de eliberare cetii în parlamentul ungar de către d. Viada, la 18 Septembrie 1918 și consfințit la 1 Decembrie 1918, în marea adunare dela Alba-Iulia, a dovedit că națiunea română împotriva tendințelor de asuprire și-a păstrat unitatea, limba și credința și în baza dreptului de autodeterminare a popoarelor supuse se simte destul de puternică pentru a se învrednici singură de libertate, și să se alăture la patria mamă. „Fiind dată și-

tuăta creiată de marele război mondial, a spus d. Valda în parlamentul ungar, comitetul Partidului Național Român ca organ politic al națiunii române din Ungaria și Transilvania constată, că rezultatele războiului justifică pe deplin aspirațiunile seculare ale poporului român către deplină sa libertate națională! Mersul firesc al istoriei prin urmare nu putea fi împedecat nici de cei mai învlesunați bărbați de stat maghiari și nici prin metodele cari au fost perconizate în Febr. 1913.

Actul dela Alba-Iulia din 1918 nu putea fi deci împedecat nici prin colonizările familiilor ungurești în Ardeal nici prin etatizarea școlilor românești, nici prin alungarea călugărilor veniți de peste munți și nici prin spânzurătoare s'au temnițe. Brăul național maghiar ce era proiectat să lege secuimea de pusta maghiară sau episcopia ortodoxă maghiară ce era să ia ființă între secul în anti-premergătorii războiului mondial, erau să fie totatătea mijloace cari să înlăture pericolul iminent: desbinarea Ungariei!

Progresul nostru cultural și economic întemeiat pe solidaritate și înfrățire, toate instituțiunile noastre de cultură, vigoarea cultului, viabilitatea băncilor românești, neștrămutata convingere și credință a românilor de pe șes s'au dintre munți și crezul în deșteptarea ce avea să vie, erau motive grave ca ungurii înadevăr să fie îngrijorați de soarta Ungariei și să caute a găsi mijloacele, cari să ne neutralizeze forțele și să ne stărpească energiile. Prin iminența pericolului ce-l prezenta unitatea noastră se impunea dărză necesitatea asimilării noastre sub o durată cât mai scurt posibilă. Vedea acestuia pericol absolut iminent, a adus cu sine și politica școlară a lui Apponyi, — care, urmată și aplicată până și în preseara năruirii întregului organism, — și-a avut din punct de vedere maghiar o justificare temeinică. Toate măsurile de înăsprire a situației noastre se rezămau astfel tocmai pe criteriile și motivele cari ne indicau a fi cea mai periculoasă națiune între toate națiunile cari locuiau în Ungaria.

Constatăriile pe cari le-au făcut unii bărbați politici unguri în conferința de știință socială din 1913 vor lumina faptul că ce eram noi, românii din Ardeal, și ce ni se pregătia, pentru cazul că Statele centrale ar eși învingătoare din marele război.

În ședința din Februarie 1913, de față fiind bărbați politici și cărturari ca Apponyi Adalbert, Bethlen Istvan, Sandor Iosif, Balazsy Denes, Gergely György, Kenez Béla, s'a studiat problema minorităților cu toată seriozitatea fără a se ascunde tendința s'au scopul care se urmărea. Căci precum d. Apponyi a declarat în cuvintele de introducere, chestiunea constituia un punct nevralgic care trebuia cercetat științific și nu era nici un motiv pentru care să se retacă ceva ce ar fi fost necesar acestei cercetări.

În numărul viitor vom da părerile acestor politicieni maghiari asupra minorității române relevând pericolul ce-l prezentam noi din punct de vedere școlar, religios, și economic și deaseenea mijloacele ce s'au propus pentru combaterea noastră.

Puticiu P.

Aradul muzical.

Cetind afişele care anunţau concertul baritonului Jean Atanasiu, am încercat să stabilesc legătura între acest eveniment artistic şi ultimul de care a avut parte Aradul. Memoria mi-a abzis însă serviciul, căci în anii din urmă o astfel de manifestare nu s'a mai pomenit în oraşul nostru. Într'adevăr de un timp încoace, artiştii mari, în drumul lor spre capitală, nu se mai abat pe la noi. Iubitorii de muzică sunt astfel osândiţi să-şi refacă educaţia muzicală în faţa pâlniei de gramofon sau a receptoarelor de radio, mulţumindu-se cu acest surrogat, care mai curând te enervează în loc de-aţi procura plăceri cu adevărat artistice. Nici odată Aradul n'a fost leagănul alintat al Euterpei. Se făcea aci politică, comerţ, industrie dacă vroia, dar muzică nu. Conservatoarele, căci avem şi de acestea, sunt neşte modeste şcoli, cari iniţiază copiii în primele taine ale acorurilor, singurele lor manifestări artistice fiind examenele de finea anului, cu programe chilometrice, menite mai mult de-a satisface orgoliul mamelor, decât a delecta urechea iubitorilor de artă. Orhestra simfonică — nici nu ştim dacă mai trăieşte — e de o harpagonică sgârcenie, când e vorba de-a contribui la formarea gustului obştească pentru frumosul în muzică, iar corul Armonia îşi afirmă din ce în ce mai pronunţat caracterul său de cor al episcopiei ortodoxe, fără a putea aduce un ritm mai viu în pulsul anemiât al vieţii noastre artistice.

De altfel marele public — şi aci românul îşi dă mâna cu ungarul într-o frăţescă înţelegere — nu prea simte necesitatea unei mai pronunţate mişcări artistice în oraşul nostru. Cele

mai multe concerte au loc în faţa unei săli aproape goale. Rar când un artist mondial mai umple sala Palatului cultural, optzeci la sută din auditorii fiind de ocazie, mânaşi nu atât de o necesitate sufletească, ci mai mult de vanitatea de-a trezi aparenţa unor spirite de elită. Nu e mai puţin adevărat că deprimanta criză economică în care ne sbatem, îşi are şi ea partea sa la această stagnare a vieţii artistice la noi. Artiştii mari încunjură Aradul, din simplul motiv că nu mai e rentabilă această abatere a lor din drumul spre capitala ţării. Sunt însă artiştii cu reputaţie mondială, cari cutreeră provincia nu numai de dragul unei reţete cât mai mari, revenind cu drag în oraşele cari au arătat un viu interes faţă de arta lor, unde se mai găsesc îndrăgostiţi ai frumosului artistic, unde între maestrul de pe scenă şi publicul auditor se statorniceşte spontan, după întâiul punct al programului, un strins contact, o desăvârşită rezonanţă sufletească. Oare oraşul Arad intră în categoria acestor centre muzicale? Ne indoim.

Concertul baritonului Jean Atanasiu pe care-l anunşasem în numărul trecut al nostru, ne-a risipit şi această umbră de îndoială, prin faptul simplu că nu s'a putut ţine, fiindcă până în preseara când trebuia să aibă loc, nu s'au vândut decât 6, zis şase, bilete. Şi Jean Atanasiu nu e un cântăreţ de rând; reputaţia lui în streinătate e bine stabilită. În acelaş timp Bulevardul Regina Maria era complectamente blocat de ciorchinele de gură-cască postate în faţa vitrinelor din cari pâlneau de gramofon şi radio se întreceau în urlete lugubre.

Mai vreţi alte dovezi de „inalta“ cultură muzicală a publicului arădan?

INFORMAȚIUNI.

Asociația Invățătorilor din J. Arad își va ține adunarea generală în ziua de 6 Dec. a. c. în Arad (Sala mare a municipiului).

Sărbătorirea zilei de 1 Decembrie. Secția Astra—Arad va sărbători ziua Unirii Ardealului printr'un festival artistic care va avea loc la Palatul Cultural, astăzi la 5 d. m. Serbarea se va deschide cu Imnul regal executat de către corul studenților dela Academia Teologică.

Dr. prof. univ. V. Ghidonescu va conferența apoi despre *Solidaritatea națională*, în cadrul conferințelor organizate de către Extensiunea Universitară din Cluj.

Vor urma cântece și recitări executate de studenții în teologie. La urmă corul teologilor va cânta un marș.

Conferință. În cadrul conferințelor organizate de către Asociațiunea Astra în înțelegere cu Extensiunea Universitară din Cluj, la 7 Dec. va conferența dr. prof. univ. St. Bezdechi despre *Femele în teatrul grec*.

Epidemia de Scarlatină este în descreștere. În prezent mai sunt 50 de cazuri în curs de tratament. Boala se prezintă din fericle sub formă ușoară.

O precizare. Fiind informat că ar fi persoane cari s'au simțit vizate în schița mea intitulată *13 zile de când mi-a dat iubita cu piciorul*, publicată în Nr. trecut al acestui ziar, declar că n'am avut nici o intenție de vizare și că *schiza a fost o simplă încercare literară neconștinând nici un fapt real, totul fiind de domeniul fanteziei*.
Simion Miclea.

O justificată plângere. Din mai multe părți ne sosesc plângeri că publicul neinformat de contramandarea concertului Jean Atanasiu s'a dus seara la palatul cultural unde a găsit porțile închise, fără ca cel mai neînsemnat afiș să anunțe că concertul nu se ține. Faptul e cu atât mai regretabil întrucât nu se întâmplă acum pentru întâia dată. Cei ce-și iau asupra lor sarcina de-a organiza spectacole ar putea dovedi mai multă sollicitudine măcar față de puținul public care mai sprijinește mișcarea artistică din orașul nostru, altfel cu drept cuvânt li se poate atribui și lor vina dacă aceste reprezentări nu reușesc. Sperăm că tembelismul care a enervat lumea joi seara, nu se va mai repeta.

Publicație. Șeful Comisarlatului Circumscripției I-a, aduce la cunoștință tinerilor născuți în anul 1910, cari ca susținători de familie au drept la dispensă, să se prezinte la acest Comisarlat, strada Mărășești pe coridor la stânga, ușa 53, unde vor primi deslușirile necesare.

În atențiunea invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, precum și foștilor voluntari din armata română. Se aduce la cunoștință invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, precum și foștilor voluntari, că la primăria Arad, să întocmește un tablou de persoanele neînscrise încă în tablourile de împroprietărire.

Cei interesați sunt invitați a să prezinta de urgență la primărie parter camera 61, pentru a fi înscrși.

La prezentare vor aduce cu sine titlurile de pensie, sau alte acte pentru dovedirea identității, precum și actele despre proprietatea de teren ce fiecare posedă, sau despre dreptul de moștenire în linie directă.

Salvarea băncii Victoria.

Din sursă absolut sigură suntem informați că modalitățile pentru salvarea băncii „Victoria“ sunt definitiv puse la punct, în sensul că statul contribuie cu un împrumut pe timp de 10 ani de Lei 200 milioane, fără dobânzi, iar Banca Națională cu un fond pierdut de 150 milioane. Pentru aceasta se cere însă un nou moratoriu de 3 ani, care trebuie semnat de deponenți până cel mai târziu la 6 Decembrie. În această zi se va ține adunarea generală care va decide definitiv asupra sorții băncii „Victoria“. În această adunare se va hotări ori semnarea moratorului, ori cererea de concordat forțat, o nouă trăgănare a situației neclare de astăzi fiind exclusă. Cum concordatul forțat ar însemna ca nici unul din deponenți să-și mai recapete paralele, semnarea moratorului apare ca singura soluție care mai poate salva județul nostru dela un adevărat dezastru. Îndată după semnarea moratorului toți deponenții cu sume mai mici de Lei 10000 își vor putea ridica depunerile. Planul de salvare este astfel conceput încât asigură refacerea băncii mai presus de orice neșansă. Publicul interesat trebuie să cumpănească bine situația și să se pronunțe pentru semnarea moratorului, altfel salvarea depunerilor este definitiv compromisă.

Ceaiul dansant al femeilor române.

Sâmbătă la ora 5 p. m. s'a ținut ceaiul dansant al Reununei femeilor române în saloanele Cercului românesc din localitate. Petrecerea durată până după miezul nopții în cele mai bune dispoziții.

A participat tot ce e mai select în societatea românească din Arad. Președinta reununii D-na A. Cicio Pop și doamnele din comitet merită toate felicitările pentru acest laudabil început și contribuție la înjghebură societății locale românești.

Între participanți am remarcat pe D-nele: Ștefan Cicio Pop, Livia Mladin, Florica Bucurescu, Dr. Stoinescu, ing. Trimbițoni, I. Tatu, Brutus Păcuraru, Dista, Col. Dafu, Șt. Ionescu, Ascaniu Crișan, Dr. Cucu, Dr. Barbara, Andrienne Ispravnic, Col. Ioanovici, Dr. Boțloc, Dr. Trallescu, Dr. Petran, Dr. Gh. Moldovan, Dr. Halmăgian, ing. Rîmbaș, M. Constantin, Mincu, Birtolon, Păușești, Mateescu, Em. Comșa, Dr. Mager, V. Antonescu, Col. Păunescu, Munteanu, Dr. Mager și pe d-șoarele: Tullia Bogdan, Dista, Dafu, Cornea, Iris Barbara, Comșa, Ița Popescu, Ardelean, Vilma Moldovan, Ursu. etc.

Sportive

Victoria sportului românesc.

Campionatele de fotbal sau terminat având în frunte „echipe românești“.

Arena Gloria 1500 spectatori.

Gloria — A. M. E. F. A. 3:2 (3:1)

La începutul jocului echipei Amefa întreprind o acțiune frumoasă până la poarta adversă care este zdrobită de apărarea dărză a Gloriei. Jocul decurge variat până în m. 13 când Medve lansează pe Karabel, care marchează primul punct. De aci începând echipei Gloriei își au un avânt puternic pe care îl mențin toată repriza, conducând cu mare superioritate. În m. 17 Husztig din pedeapsă trimite mingea dela jumătatea arenei până în fața porții adverse, este prinsă de Bali și pasată lui Aliman, care o trimite în plasă. Decurg acțiuni frumoase, iar în m. 35 este lansat Mărienuț care marchează din nou și în m. 43 Bali lansează pe Mărienuț care și dela data aceasta cu un șut bine îndrumat marchează printre mâinile portarului.

În repriza două până pe sfârșit Gloria arată o superioritate indiscutabilă, dar nu poate câștiga nici un punct în plus, echipei Amefa apărându-se dărz. În m. 33, Amefa întreprinde câteva atacuri periculoase și reușește prin Tolan ca se mai câștige un punct. Restul jocului a decurs la sfârșit energic, echipei Amefa au făcut totposibilul, fără ca se poată schimba însă nimic din echilibrul forțelor. — Echiperul Faur (Gloria) s'a remarcat prin jocul său cu judecată, fiind cel mai bun pe teren. Arbitru Oraveț.

Arena C. A. A.

C. A. A. — Unirea 3:2

Un public numeros aștepta obicinuitul rezultat al C. A. A.-lor, care însă azi a trebuit să se mulțumească cu

un rezultat de un singur punct în plus în fața tinerei echipe adversare, care începe să se ridice între echipele bunele. Arbitru Palinkás.

Arena Olimpia 400 spectatori.

Olimpia — Voința 7:1.

Echipe Olimpia, devenită adversar serios tuturor echipelor din Arad a luptat energic nu numai pentru obținerea celor două puncte, ci și pentru luarea locului al doilea de pe tabela campionatelor. Felul cum s'a prezentat această echipă în ultimul timp, intradevăr, a câștigat mari simpatii în cercurile sportive, meritând pe deplin locul ce ocupă.

Jocul de azi, a arătat un adevărat cult al sportului prin faptul că cele două echipe românești, Olimpia și Voința, au produs un joc de adevărată distracție și fără brutalitate. Din partea Olimpiei au marcat 5 puncte Barbu II, I Barbu I și I Schultz. Arbitru Kalmar.

—?—

RECTIFICARE.

Din reportajul nostru privitor la Adunarea generală a Asoc. Sportive „Gloria“ s'a omis faptul că președinte executiv al Asociației a fost ales d-nul Inginer Șapira, dir. gen. la fabrica Astra. Facem cuvenita rectificare.

Tabloul situației campionatelor din Arad:

1. Gloria	7	6	1	—	34	9	13
2. Olimpia	7	4	2	1	21	9	10
3. A. M. F. A.	7	4	2	1	23	11	10
4. S. G. A.	7	3	2	2	16	16	8
6. C. A. A.	7	2	3	2	8	4	7
5. Tricolor	7	2	2	3	15	20	6
7. Unirea	7	—	1	6	10	28	1
8. Voința	7	—	1	6	8	29	1

Au sosit șoșoni cu prețuri de dumping

Șoșoni la modă pt. dame, scurți, de culoare neagră
Șoșoni la modă pt. dame, cu guler gris și marro
Șoșoni la modă pt. dame, cu guler de catifea
Lei 145
Lei 175
Lei 198

Acordăm avantaje de plată pe 6 luni cu livretul S. A. „CREDIT“

Cizmulțe de gumă, lăcuite, în toate culorile și toate mărimile de șoșoni pentru copii, cu cele mai effine prețuri.

Magazinul de ghete

REGLAM

ARAD
str.
Meșianu
No. 9.